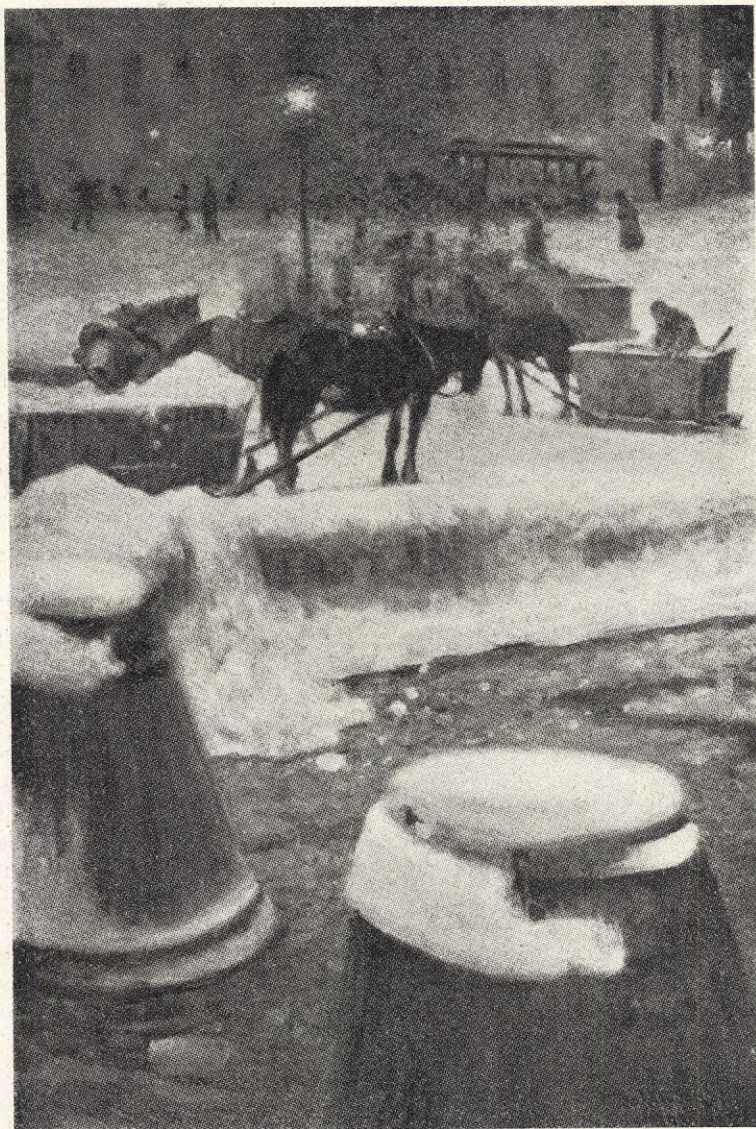

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Oljemålning av Nils Kreuger: SNÖFORSLING.

MORGONBRIS

* FEBRUARINUMMER 1929 *

Uppllysning om kriget.

"Till alla dem, som vilja kämpa för mänsklighet och kultur."

För Morgonbris av Sigríd Gillner.

Så begynner ett av de upprop, som det Internationella kvinnoförbundet för Fred och Frihet givit ut med anledning av den stora internationella kongressen för bekämpandet av det kommande kriget, som hållits i Frankfurt am Main 4—6 januari nu i år.

Undertecknad, som var i tillfälle att bevista ovannämnda kongress, vill med denna artikel börja ett referat över de olika värdefulla föreläsningar, vilka där hölls. Men först vill jag berätta något om Kvinnoförbundet för Fred och Frihet och dess inställning.

"Internationale Frauenlige für Fried und Freiheit", som det heter på tyska, går in för kampen mot kriget. De äro alla pacifister, men i olika hög grad, beroende på hur pass radikala medel, de vilja använda i kampen för freden. Dess medlemmar äro av de mest skilda typer, klasser och politiska åskådningar. De äro dels kommunister, socialdemokrater, allmänt radikala och konservativa. Där äro också en hel del kväkare, som av religiösa grunder vägra värnplikt och krigstjänst. Det som enar alla dessa är kampen mot kriget.

För närvarande anser sig förbundet böra intensivt varna människorna för det krig, som nu i hemlighet förberedes, trots alla pakter och fredskonferenser och trots Nationernas förbund. I det uti rubriken citerade uppropet heter det:

"Det hör till de största erövringsarna i vår tid, att den har lyckats nästan utplåna de stora epidemier. Det hör till de största skändligheterna i vår tid, att den förbereder rastlöst den fruktansvärdaste av alla epidemier, kriget. Låt Eder icke insövas, icke bedragas! Man förbereder ett helvete av gift och eld! Härar, gevär, kulsprutor, tanks o. s. v. i sin tidigare form ha spelat ut sin roll. Giftgasvapnet i förbindelse med den moderna flygtekniken skall förrinta människor, djur och växtliv!"

Kamrater, kanske vi, som inte veta av kriget annat än som en svältperiod här hemma, inte kunna förstå ett sådant i sin fortsättning

så lidelsefullt avfattat upprop. Vi ha inga kära, som blivit dödade i kriget eller kommit hem som invalid. Vi ha inga anhöriga, som blivit kvävda av giftgas under gasanfallen i världskriget eller inga, som under ett helt liv få bära följderna, andligen eller kroppsligen av helvetiska dygn i löpgravar eller i dalkittlar, över vilka giftgasmolnen sprida död och namnlösa kval.

Jag tror, att man måste hålla fast detta, att det lever en kvinnogeneration — för att nu inte tala om männen — därute i världen, som upplevt allt detta för att förstå fullt de känslor, det arbete, som ligger bakom kongressen i Frankfurt am Main.

Icke desto mindre har denna s. k. Kvinnoliga för Fred och Frihet ivriga medlemmar och lokalavdelningar i Sverige. Dit hör bl. a. den gamla fredskämpen Matilda Widgren, Stockholm. Dit hör också den kvinna, som var ordförande för organisationskommittén för Frankfurterkongressen och som är en av de verksamaste i Fred och Frihets antigiftgaskommitté, nämligen kemisten, fil. d:r Naima Sahlbom, Stockholm. Hon har en god del av hedern av programmet vid kongressen.

Det kanske har sitt intresse att veta namnen på några andra av de till den internationella kommittén hörande. Jag nämner den livliga,

Innehållsförteckning:

- Uppllysning om kriget* av Sigríd Gillner.
De som sabotera barnlagarna av Sigríd Lundin.
Internering av sexualförbrytare av S. V.
Bondkvinnan — hennes ställning till hem och samhälle av Astrid Forsberg.
Kunna vi i vårt land lösa frågan pension åt änkor barn? av Agda Östlund.
Litteraturanmärkingar av V.
Hem för skyddsuffostrar av unga av Mattis Hörén.
Arbetarkvinnorna och pressen av Textilia.
Mathilda Wrede av S. V.
Pälsen av Fadren Esau.
Glimtar från Hvita Korset.
Hemkomsten av Elin Pettersson.
 Från Soc. Kvinnointernationalen, Notiser m. m.

kraftfulla tyskan Frida Perlen, som samlat personer från hela världen, lysande och inflytelserika, namn på litteraturens, vetenskapens och politikens områden, för att ställa dem bakom inbjudan till kongressen. Bland dessa personer märktes t. ex. Selma Lagerlöf, professorerna Barany och Undén i Uppsala, prof. Höffding, Danmark, och den berömda engelske författaren Galsworthy, professor Einstein m. fl. Där är vidare i den internationella arbetskommittén den under kriget så modiga Gabrielle Duchêne, Frankrike, och den kända pionären för kampen mot giftgaskriget, docenten, d:r Gertrud Woker, Schweiz, kemist liksom d:r Sahlbom. När man hörde och såg dem — andra att förtiga — kunde man inte annat än önska, att man där haft en del övermaga män, av den där typen, som tror att kvinnor ingenting kunna och ingenting förmå. De hade måst böja huvudet inför dessa kvinnliga forskare och experter och beundra den saklighet och skicklighet, varmed de framförde sina synpunkter i de föreläsningar och diskussioner som upptogo bokstavligen hela dagarna i tre dygn.

Föreläsningarna grupperades kring fyra huvudämnen: I. Det moderna krigets karaktär. II. Problemet om civilbefolkningens skydd. III. Vetenskapen, tekniken och avrustningsproblemet. IV. Slutsatser och praktiska åtgärder. Sedan föreläsningarna kring varje huvudrubrik ägt rum diskuterades det. Särskilt blev diskussionen livlig kring fjärde punkten, där representanter från olika partier, fackföreningar och sociala organisationer hade ordet. Då mer än ett 50-tal olika organisationer, utom Fred och Frihets egna olika nationella förbund, hade sänt ombud, kan man ju förstå, att diskussionerna bjödo på åtskilligt. Där hade t. ex. en rysk arbeterska och fackföreningskvinna flugit med sin tolk till kongressen för att vittna om Sovjets väg till freden. Där voro en del socialdemokratiska kvinnor, som jag träffade vid vår Internationals kongress i Bryssel i somras. Franska socialdemokratiska partiet

(Forts. å sid. 6.)

De som sabotera barnlagarna.

Av Sigrid Lundin.

II.

I min föregående artikel exemplifierade jag med åtskilliga fall de olika anledningarna till att barnlagarna bringas ur funktion. Försumliga barnvårdsnämnder och pastorsämbeten samt obskyra förlossningsanstalter äro i allmänhet samverkande härtill, men också mödrarna själva hindra ofta barnvårdsmännen att fullfölja lagens bestämmelser. En obemärkt, som förtiger barnfaderns namn, har ofta erhållit en summa pengar av barnfadern för att tiga. Hon förbrukar dessa pengar på kort tid, sätter upp en affär, som kanske inte lyckas, och kan sedan ej betala för barnet. Barnet står faderlöst i kyrkböckerna och när hon inte kan klara upp det själv tager samhället vid, såvida hon ej varit så förslagen att hon placerat barnet i ett barnlöst hem, som fäst sig vid den lilla och behåller honom utan ersättning. Det går så också, om man har tur. Men det händer också att en mor, som tror sig "kunna klara upp sitt fall själv", till sist blir ett fall, som blir svårt nog att reda ut. Värst äro de, som dikta upp namn och adresser och låta barnvårdsmannen skriva till myndigheter och platser för att få tag i en obefintlig. Man kan också råka så illa ut, som en av mina klienter gjorde, när hon uppgav ett namn, som sedan befanns tillhöra en känd tjuv, men som — lyckligtvis — hade suttit inne sedan fjorton månader före barnets födelse. Dessa förslagna mödrar hava också räknat ut att det är lättare att komma från barnvårdsman, amning och ansvar om de lägga sig in hos en privat barnmorska,

vilken de ibland lura på en del av betalningen. I det privata förlossningshemmet hinna de med att vidtaga alla förberedelser för barnets utackordering redan före dess födelse. Första månadsbetalningen till fosterhemmet, som lovas guld och gröna skogar, är alltid överkomlig. När den andra månadsbetalningen skall till är modern på ett håll, fadern, om faderskapet blir fastställt, på ett annat och barnet på ett tredje. Det är då barnets vistelsekommun, som får reda ut härvan, meddela samhällsvård, ta reda på hemortsrätten, kräva hemortskommunen, som visserligen vidkännes kravets rättmätighet, men ej erkänner storleken och så börjar processen! En sådan mor kan frankt och fritt lova barnvårdsmannen att amma barnet och låta det stanna hos sig någon tid men redan ordnat om både hem och hämtning, fast hon tiger, emedan hon vet, att hon ej kan klara mera än det allra första och att barnvårdsmannen skulle säga sanningen till de blivande fosterför-

äldrarna och varna dem. Då gick den affären om intet. Grevinnan Bielke får inte köpa pälsar på checker utan täckning, men förslagna mödrar kunna utan minsta risk placera sina barn i främmande hem utan vilja att göra rätt för sig, samhället betalar och ordnar upp det. Denna ansvarslöshet är skuld till att barnlagarna icke bliva vad de böra vara. Mödrarna vilja icke bliva hjälpta, de vilja, liksom fäderna, bara komma undan.

Och varför inte? När samhället självt genom bristande understöd saboterar barnlagarna i vad det gäller lagens mening att bevara sambandet mellan mor och barn. Det finns verkligen och lyckligtvis unga mödrar, som vilja behålla sina barn hos sig så länge det är möjligt, men som icke förmå det emedan de icke ens kunna beredas ett nödortfött underhåll under den tid de vilja amma. Helt nyligen har jag haft ett par fall. En mor sammanbodde med annan man än barnets far. De voro "ett par vinddrivna stackare som ämnade hålla ihop", enligt egen förklaring och om de kunde få ett litet bidrag av fattigvården till hyran, så skulle de hålla samman och barnet stanna hos dem. Modern sökte fattigvård, i form av kontant understöd, under den tid mannen var arbetslös. Fick ett bidrag en gång, men anvisades sedan till asyl för sig och barnet, emedan man ansåg, att samhället icke hade något intresse av att hålla denna familj samman. Då barnmodern vägrade att taga emot hjälp i den formen avslogs hennes ansökan. Hon placerade då barnet i ett fosterhem och smet sedan undan

Frun själv

sköter numera i långt större utsträckning än förr ensam sitt hushåll. Därvid är hennes största bekymmer, att hon genom ständig beröring med vatten — än kallt, än varmt — får sina händer röda, nariga och förstörda. Möjligheterna att råda bot för detta onda finnes dock. MANIOL är ett preparat, som under alla omständigheter förmår hålla huden vit, mjuk och elastisk.

Namnet GAHNS
är en garanti för
förstklassigt fabrikat.

med mannen i fråga, till vilken hon nu kunde sälla sig utan hinder av sina plikter mot barnet, som omhändertogs för samhällsvård av barnavårdsnämnden, vilken nu får betala ett större underhåll för barnet, än fattigvården skulle fått göra, om barnet stannat hos modern. I ett annat fall är det ett ungt arbetarepar, som ha ett barn tillsammans. Båda äro arbetslösa. Hon tillhör en arbetaregrupp, som brukar vara ledig strax före och efter jul och han tillhör en grupp, som saknar sysselsättning under kyla. Barnet föddes i november och hon begagnar sig av den nödtvungna ledigheten att amma barnet i stället för att taga en tillfällig plats. Jag uppmanade henne att skriva in sig i närmaste Mjölkdroppe och att begära ampremier, vilket beviljades med 35 kronor i månaden och en liter mjölk om dagen. Men för att kunna existera behövde hon därjämte bidrag av barnets fader och, som även han var arbetslös, begärde hon fattigvård för det uteblivna underhållsbidraget. Hennes ansökan avlogs med hänvisning till den hjälp hon redan erhållit på annat håll. På trettiofem kronor i månaden och en liter mjölk om dagen, utan annan inkomst, anser man att en ogift mor, i ett mycket fattigt hem, där ingen kan ge henne något, skall kunna klara sig och sitt barn!

Om denna mor utackorderar sitt späda barn i ett fosterhem för 50 kronor i månaden, vilket är normalt för spädbarn i Stockholm, och själv tagit en anställning som hembiträde för 30 eller 25 kronor i månaden, hade fattigvården fått utbetala 45 å 50 kronor i månaden till henne, enär man anser att fritt vivre och tjugufem kronor i månaden är existensminimum för ett hembiträde i Stockholm. Så premieras den liknöjda modern medan den för sitt barn inresserade, som är utesluten från samhällsvården, genom fattigvården som understödsutdelare, blir sämre ställd än den ansvarslöse.

Detta är intet klander mot fattigvården, som nog har det så påfrestande i dessa tider, och som följer givna direktiv, men det är ett påpekande av att samhället självt stiftar lagar i syfte att lämna skydd åt moderskapet utan att dock, ännu sedan dessa lagar tillämpats i elva år, gjort dem bärkraftiga i praktiken. Må vi hoppas att den kommitté, som har hand om utredningen om moderskapshjälp, måtte påskynda sitt ar-

Internering av sexualförbrytare.

Det duggar ganska tätt med notiser i pressen om mer eller mindre upprörande fall av sexuellt brottsligt beteende mot minderåriga. Ibland följer man med händelsen och ser att brottslingen infångats och får sin lagliga näpst, men i de flesta fall synes den komma undan rättvisans klor.

Det finns många arter av sexuellt abnormt uppträdande. I en del fall tillfogas barnen icke någon kroppslig skada, utöver vad förskräckelsen kunnat åstadkomma, men det otuktiga syftet kvarstår.

Man skall inte tro att dessa brottslingar alltid äro att finna endast hos samhällets bottensats. Om så vore kanske vi stode närmare en effektivare tvångsinternering, men individer med abnormt sexuella böjelser — dem många barn få lida för, finnes inom alla samhällsklasser.

De flesta fall komma säkerligen aldrig till polisens och allmänhetens kännedom. Av många orsaker slår inte föräldrarna på alarmtrumman. Oftast för barnens egen skull. De vilja inte få dessa prickade eller minnet av händelsen allt för skarpt inristat i deras sinnen.

I Norge äro kvinnorna mycket upprörda över våldtäckter mot minderåriga och torde ett fall under föregående år ha uppväckt den största indignation. Kvinnorna samla sig i kravet på straffsatsernas höjning, vilka för några år sedan blevo väsentligen nedskurna.

Den vägen att bota detta onda har man svårt att sätta någon större tilltro till.

Om den typ av sexualförbrytare som jaga efter minderåriga äro, som prof. Alfred Petréns säger, i regel psykiskt abnormalt torde en längre eller kortare strafftid icke ha någon betydelse som botemedel. Däremot vore mera vunnet om dessa individer efter strafftiden kunde hållas i förvar för läkarundersökning och vård. Vi ha ju också en s. k. förvaringslag, men som enligt vad nämnda prof. säger i St. D., icke kan tillämpas förrän vederbörande blivit överbevisad

bete och komma till ett resultat, som inte blir alltför mycket fuskverk. Med barnlagarna måste följa verk samma understöd till stöd och trygghet för mödrar och barn.

om och dömd för brott och efter av Medicinalstyrelsen förordnad läkarundersökning förklarats psykiskt abnormalt. Därefter kan domstol efter interneringsnämndens hörande förordna om internering. Vilken sedan efter interneringsnämndens beprövande utsträcker på obestämd tid."

I Danmark är man mycket sträng mot sådana perversa individer, och de kunna utan långa utredningar och prövningar av olika myndigheter på blotta misstanken att hysa abnormala böjelser mot minderåriga interneras. Befogenheten ligger i justitieministerns hand.

Om det passar för svenska förhållanden må vara osagt, men vad som alltmer stiger fram som ett krav det är att samhället lämnar de minderåriga större skydd mot denna fara, som kan föra med sig de svåraste följderna för hela deras liv.

Vi nämnde förut om att Norges kvinnor kräva högre straff. Låt oss här i Sverige samlas om kravet på större möjligheter att få dessa individer tagna i förvar om det så vore på livstid. S. V.

Deltagarna till Brunnsvikskurserna utsedda.

Vid ansökningstidens utgång hade icke mindre än 366 sökande anmält sig, varav dock endast 263 kunnat beredas plats.

Ett glädjande förhållande är den ökade frekvensen av kvinnodeltagandet. Till den speciella 2-veckorskursen för kvinnor ha icke mindre än 61 anmält sig och till kurser i övriga ämnen 28. Summa 89 eller en fjärdedel av hela antalet anmälda. Antagna äro, utom förut nämnt antal, 40 i kvinnokursen, 27 i övriga kurser, summa 67.

Samtliga kursdeltagare utom i kvinnokursen skola under februari — maj idka förberedande studier pr korrespondens, en del under Kooperativa förbundets ledning, en annan del efter respektive kursledares anvisning. Samtliga deltagare skola dessutom till kursledaren avlämna skriftlig uppsats över anvisat ämne.

Bondkvinnan — hennes ställning till hem och samhälle.

Jag kan se dem för mitt inre öga, mina stammödrar, hela den svenska arbetareklassens och medelklassens stammödrar, den svenska bondens moder, maka eller dotter. Kraftiga gestalter, seniga och magra, fylliga och runda gå sida vid sida med männen i skörde- och höbergningsarbete. Ryggar i urblekta vadmalstivstycen, som en gång varit granna som högsommarens blommor, böjas och rätas, böjas åter och rätas, medan kraftiga röda och solbrända armar samla den gula säden och binder den till kärvar. Fysisk styrka, sundhet och spänstighet äga dessa kvinnor. Men deras livsdagsverken ha dock så ofta överstigit deras krafter. Därför ha de åldrats tidigt, ryggarna ha stannat i den böjda arbetsställningen, håret har grånat, kroppen krymt samman och blivit en gummas, redan då de nått de femtio åren. Men livskraften, segheten, arbetsförmågan ha levat kvar även i den åldrade kvinnan och sitt livsverk har hon icke släppt, förrän hon känt sig nästan på andra sidan detta livet. Jordbruk och ladugård, barn och hushåll, spinnrock och vävstol, allt har kallat på hennes krafter, och själva arbetet har varit rytmen i hennes liv, tillvarons mål och mening. Men voro våra stammödrar — forna tiders bondkvinnor, blott arbetsök, livsträlar bundna vid det materiella, så att deras

andliga liv förtrycktes och försumrades?

Då jag gör mig den frågan, brukar som en kör av sagor och sägner, visor och låtar, religiösa drömmar och spekulationer emot mig. Bondkvinnan var sund, och hos en sund människa kan det andliga livet aldrig helt förkvävas, inte ens av det hårdaste arbete och de största fysiska ansträngningar. Före folksko-

lornas tid var det modern i lanthemmet, som hade ansvaret för barnens fostran och undervisning. Ofta fick modern sitta vid spinnrocken och lära sitt barn läsa och plugga in i det katekesen eller ge det lärdomar för livet om rätt och orätt, svart och vitt, den smala och den breda vägen. Hur traditionsbunden och enkel den undervisning än var, som den gamla bondkvinna gav sina barn, så ut-

vecklade den dock hennes eget andliga liv, hennes förmåga av omdöme och reflexion. I sin egen kontakt med livet hade hon dessutom samlat något av den kärnsunda och praktiska livsvisdom, som blev den bästa vägkost genom livet för barn och barnbarn. I en tid, då allmogens kvinnor inte hade en enda stund på dagen övrig att läsa eller ens ägde en bok att läsa i, utvecklades deras egen berättar- och fabuleringsförmåga, så att de lämnat ett verkligt kulturarv efter sig i de sägner och historier ur det synligas och osynligas värld, som de berättade vid spinnrocken och kvällsbrasan. Särskilt de gamla kvinnorna ägde förmåga att berätta. De unga kunde tralla och sjunga visor och blåsa låtar i vallhornet. De hade livet framför sig och kunde drömma och längta efter kärlek och upplevelse, medan de gamla i livets solnedgång drömde om det himmelska Jerusalem och om den stund, då deras ande, be-

Många fiender — en vän

Er hy har många fiender: den skarpa kylan ute, som ger röd och narig hy; den torra värmen inne, som torkar ut huden; damm och smuts, som täpper till porerna och ger blemmor och pormaskar. Hyn har många fler fiender, som förstöra den, men — dessbättre — en vän i Amarantcreamerna.

Om nordanvinden ger narighet, så läkes hyn av Amarant Coldcream, om den torra luften inne torkar ut hyn, så svalkar och lindrar den. Denna cream befriar huden från alla kvisslor, pormaskar och orenligheter.

Gnid lätt in Amarant Coldcream

över ansikte, haka och hals varje afton innan Ni går till vila. Den vita, svalkande, helande creamen tränger in i porerna och upplöser allt damm och alla orenligheter, som torkas bort tillsammans med creamen med en mjuk handduk eller bomull. Om hyn är torr, gnid sedan in ett tunt lager cream, som får kvarsitta under natten.

På dagen, en stund innan Ni går ut, ingnides helt litet Amarant Coldcream som skydd mot kylan. Pudra lätt ovanpå om Ni brukar använda puder. Om kylan ej går under nollpunkten eller om Ni har fet hud, bör i stället Amarant Snöcream användas som dagcream.

A.-B. Oxygenol, Stockholm, i öppet kuvert, 5 öres frimärke (Gäller t. o. m. ³¹/₈ 1929).

Sänd mig kostnadsfritt prov av Amarantcreamerna och 1 ex. av Amarantbroschyren.

Namn:

Bostad: Postadr.:

friad från jordisk möda och dagligt bekymmer, skulle ge sig av på upp-täcktsfärd till främmande underbara världar, då de skulle se allt, lära känna allt och förstå allt.

Hur gestaltat sig väl den nutida bondkvinnans liv, sedan hennes man köpt bil och motorplog och skördemaskin med självbindare, sedan den nya tidens tekniska bekvämlighet erövrat även hennes hem, ja, sedan hela den stora vida världen tack vare radion krupit in genom ett litet hål i stuguväggen? Det är väl ingen skillnad mellan hennes tillvaro och arbetarehustruns eller medelklassfruns, säger du. Jo, min vän, månghundraåriga traditioner och nödvändighetens lag sopas inte bort och förvandlas ens då de materiella uppfinningarna börja ge en helt annan prägel åt vår tillvaro. På den svenska bondkvinnan vilar alltjämt en oerhörd tung arbetsbörda. Hon är inte blott maka och husmor, hon är, vad hon alltid har varit, yrkesarbeterska.

Det har sagts så många vackra ord, om att den svenske bonden är landets must och mærg och kärna. Men vad vore den svenske bonden utan sin kvinna? Det är hon, som delar arbetsoket med honom och även ansvaret för vår huvudnäring. Visst är det sant, att bondkvinnans kroppsarbete utom- såväl som inomhus reducerats betydligt av de tekniska uppfinningarna. Men även om hennes rygg inte behöver böjas så mycket ute på åker och äng, även om hushållet inte är fullt lika svårskött som förr äro inte bekymren förminskade. Tvärtom! Nu för ti-

den åligger det i hög grad hustrun att skaffa kontanter till hemmet. Det är på hennes förmåga att sköta ladugården, så att hon får smör och mjölk och ägg att sälja, på hennes förmåga att förvalta trädgårdstämpans produkter och hushålla överhuvudtaget, som det beror, om det blir några pengar över till att betala skördemaskinen och motorplogen, den nya järnspisen och korkmattan.

Skogsdrivningen i Norrland och de norrländska skogarna ha visserligen tillfört allmogehemmen förtjänster, men den har snarare ökat än minskat kvinnornas arbetsbörda. Då männen ligga ute på timmerdrivning och flottning, ökas kvinnornas arbete vid gården ungefär i proportion till stammödrarnas, då kriget drog den manliga arbetskraften från landsbygden. Då är det kvinnorna, som skola skotta snö, hugga ved, bära hela bekymret för ladugård, för hus och hem.

Mången är kanske av den uppfattningen, att de köpta tygerna alldeles trängt ut spinnrock och vävstol ur våra bondehem. Men det är alldeles felaktigt. Visserligen väves inte numera allt tyg, som förbrukas, i hemmen. Tyg till helgdagskläder, bomullstyger till sommarkläder och underkläder, tyger till täcken o. d. köpas vanligen. Men i småbrukarhemmen skulle det bli alldeles för dyrt att köpa allt man sliter. Ty för bondfolk blir oftast köptyger dyrare än hemmavävda, bl. a. därför att de förra inte äro på långt när så slitstarka som de senare. Det är trots allt mindre brist på arbetstid

än på kontanter för hustrun i ett småbrukarhem. Sänglinne, filter, gardiner, skjorttyger, vadmals- och bomullstyger till vardagskläder väves vanligen i hemmen.

Även en bondhustru på en storgård, som har flera kvinnor, döttrar eller tjänsteflickor till hjälp, måste själv ligga i från tidigt på morgonen till sent på kvällen, oftast vara först uppe och sist i säng och själv laga det mesta av all maten, som konsumeras. Icke förty finns det knappast en bondhustru, som inte har åtminstone någon liten tid och något intresse för sådana handarbeten som virkning, stickning och sömnad till hemmets prydnad och vård. Det blir mycken lappning och stoppning och lagning i ett hem, där männen och även kvinnorna gå i slitande kroppsarbete. Men tradition och en viss skönhetskänsla parad med hederskänsla tvingar husmoderns flitiga fingrar att virka spetsar till örn-gottsvaren, sy hälsöm eller korsstygn till sängöverkast, dukar och annat sådant. Traditionen går här hand i hand med den nya tidens krav. Och bönderna äro konservativa, när det gäller att hålla på gamla seder och bruk.

Den nutida bondkvinnan måste också göra mycket, som hon möjligen skulle kunna slippa eller sådant arbete, som man kunde betydligt förenkla, bara därför att mor och mormor och alla föregående generationer gjort det. Traditionens makt i förening med penningbrist har dock i de svenska bondhemmen bevarat vår gamla hederliga och fina hemslöjd och även andra uttryck för allmogekulturen mera än i våra sydligare grannländer. Ull, lin och arbetskraft har man i hemmen fått för ingenting, medan slantarna att köpa för varit en mera sällsynt vara.

En stor svårighet för småbrukar- och bondhustrur är numera att få kvinnlig arbetshjälp. Det är inte ens så gott om legohjon för tillfälligt arbete, såsom bak, tvätt, vävnad och spånad, att få tag i för en eller flera dagar som förr. Att uppbringa en duktig tjänsteflicka, som vill gå i det tunga arbetet på en bondgård, stiga upp med solen och mjölka kor, gå i utarbete sommar och höst och kanske ändå inte få en så stor lön som ett hembitråde i en stad, kan vara mycket svårt, ja, på vissa platser rent av omöjligt. Så länge det finns platser att få i städerna, ge sig lantflickorna av dit. Det är inte ovanligt att alla döttrarna i ett småbrukarhem ta plats i en stad, helst i

(Forts. fr. sid. 2.)

hade sänt textilarbeterskan Chevi-nard som representant. (Själv var jag där endast i egenskap av intresserad och referent, alltså ej sänd av något parti.) Förbundet för kristligt samhällsliv hade representanter, liksom det internationella krigstjänstvägrarförbundet — vars flesta medlemmar sitta i fängelse världen runt —, socialistiska studentförbund, sociala föreningar, lärarförbund o. s. v. Sal och läktare i Handverksföreningens hus i Frankfurt voro mestadels fullt besatta och utom de 350 delegaterna följde rapportörer och referenter och intresserade frankfurterborgare på det livligaste med förhandlingarna.

Organisationskommittén hade velat åt kongressen förlåna en särskild prägel av vetenskaplighet och vederhäftighet. Det skulle bli ett verkligt upplysningsarbete om f a k t a,

inte bara mer eller mindre känslöfulla, allmänt hållna skildringar av krigets fasor av goda folktalare. Genom att försäkra sig om föreläsare, som voro experter på de ämnen, de behandlade, nådde kommittén detta mål. Det var kemister, rättslärdade och läkare samt fackmän på det militära och på gasskyddsområdet, som talade. Från Sverige voro kallade två föreläsare: kaptan C. J. Brunskog, känd hos oss genom sina föredrag om nästa krigs karaktär, och vår partivän docenten, läkaren Axel Höjer, Lund.

Efter denna inledning om kongressens ursprung, mål och yttre gestaltning, ber jag få återkomma med referat av vad som sades i de olika föreläsningarna, först då om förgiftningsfaran genom giftgaser.

Frankfurt am Main d. 9 jan. 1929.

Stockholm förstås, och lämna den gamla modern ensam i hemmet med det tunga arbetet. Här stå vi rent av inför en brännande social fråga. Som sagt är ju bondkvinnan i mycket hög grad yrkesarbeterska, och en småbrukare kan helt enkelt inte driva sin näring och få den avkastning av ladugården, som är nödvändig, utan kvinnlig arbetskraft. Men så länge det finns hembiträdesplatser att få i städerna ge sig lantflickorna av dit massvis. Och hembiträdesplats är det alltid lättare att få i en stad för en duktig och stark flicka från landet än för stadens egna döttrar. Vad skall man väl finna på, som skall locka flickorna att stanna hemma på landet? Ja, säkerligen ingenting annat än att det blir mycket fint och modernt att mjölka kor, rävsä hö och väva vadmal, och att en kvinna inte förlorar i socialt anseende, därför att en aning av doften från ladugården sitter kvar i hennes hår eller kläder. Det är nu en gång kvinnans speciella svaghet att fästa stort avseende vid, vad som anses fint och modernt, vid det sociala anseendet. Och städernas kvinnor kunna nog hjälpa sina systrar på landsbygden, framförallt genom att inte med förakt eller nedlåtenhet tala om "en bondpiga".

Bondkvinnans arbete hör inte bara hemmet till. Det tillhör hela samhället, så länge som vi för vårt dagliga liv äro beroende av mjölken, smöret, äggen, grönsakerna och köttet från landsbygden.

Man skulle kunna vänta, att en yrkeskvinna, som med sitt arbete utför en så viktig samhällsgärning som bondkvinnan, även vore mycket vaken och aktiv inför samhällsfrågorna. Det vore också orätt att säga, att inte bondkvinnan är socialt vaken. Det har hon nog på sätt och vis alltid varit, lika visst som hon alltid varit van att bilda sig självständiga meningar om saker och ting. Men i det kommunala och politiska livet håller sig dock bondkvinnan fortfarande tyst och i skymundan. Jag har varit sänd att tala till kvinnor på valmöten ute på landsbygden, men på något enda undantag när, har jag fått rikta min "kvinnoagitation" till idel män. Och dock har jag i hemmen hört kvinnorna diskutera politik och sociala dagsfrågor både i valtider och under normala förhållanden på ett sätt, som visat att de följt med i tidningarna och även haft förmåga att tänka och bilda sig

Cari Melchers: MODERLIGHET.

självständiga åsikter om samhällsfrågorna. Landsbygdens kvinnor gå också rätt mangrant till valurnorna och några stridigheter om, hur man röstade förekommer väl sällan mellan makarna i ett bondhem. Det är en självskriven lag, att var och en som vill rösta också skall ha sin politiska ställning klar och själv veta, hur hon skall rösta. Därmed punkt.

Ännu vänta våra barnavårdsnämnder, fattigvårdsstyrelser och skolråd ute i landskommunerna på kvinnokrafter. Då en kvinna väljes in i det kommunala livet, faller valet oftast på en kvinnlig tjänsteman, socknens barnmorska eller någon av lärarinnorna t. ex. Men jag vet kommunalpampar, som innan de gå till ett fattigvårds- eller barnavårds-sammanträde fråga sina hustrur till råds i viktiga angelägenheter, som röra den nödställda nästan eller hela socknens väl och ve. De göra det, för att hustrurna verkligen kunna ge goda råd. Och man måste fråga sig: Varför deltaga inte dessa prak-

tiska, kloka, varmhjärtade kvinnor själva direkt och aktivt i det kommunala arbetet? Ja, här stöta vi åter på traditionens makt. Det anses helt enkelt inte lämpligt och passande inom vår bondeklass att "kvinnsfolken" ta säte och stämma i kommunens och statens styrelse. Männens känna sig generade inför blotta tanken på det, och kvinnorna själva känna sig också blyga och generade. Inte vill de tränga sig fram på förtroendeposter, som alltid männen och männen ensamma innehaft. En gång höll en av vårt lands berömdaste talarinnor ett glänsande fredsföredrag i ett församlingshus i en hälsingesocken. Ett par hundratal människor åhörde gripna och tysta föredraget. Vid utgången efter föredragets slut yttrade en gubbe:

— Dä va dä bästa ja' har hört i min dar. Hä va' bara ett fel på ho söm tala.

— Jaså, vilket då?

— Ho va' kvinnsfolk!

Gubbens ord äro folkets röst, när

Kunna vi i vårt land genomföra pension åt änkers barn?

I detta och följande nummer fortsätter Agda Östlund med en översikt över frågan om barnpensionering.

I föregående nummer av Morgonbris lämnades under samma rubrik en kort redogörelse över huru denna fråga skymtats i våra lagstiftningsförslag under mer än 30 år utan att man någonsin varit beredd att på allvar lösa den. De ändringar i pensionslagstiftningen som omnämnts förekommit under senare år — hur behjärtansvärda de än må ha varit då invalid fader, eller ensam invalid moder haft minderåriga barn att försörja — äro de dock ett sådant fåtal fall, så de kunna icke under några omständigheter anses som någon som helst lösning av frågan — och det har naturligtvis heller aldrig varit meningen, eftersom det aldrig varit fråga om egentliga barnpensioner utan endast tillägg till den utgående invaliditetspensionen.

Men man kan icke undgå att göra jämförelser.

Under tiden som vi diskutera möjligheter för och emot, har i vårt södra grannland, Danmark, och i Oslo, Norge, genomförts understödssystem, som visar att med god vilja finns det också möjligheter och utvägar.

I Norge har såväl invaliditets- och ålderdomsförsäkring som mors pensionering lösts som en kommunens angelägenhet och båda äro sedan 1918 och 1920 införda i Oslo och uppgives förberedas i en del andra städer.

Med morspensionen, som egentligen icke är vad vi i vanlig mening avse med pension utan en enhetlig kommunal understödsverksamhet för mödrar och barn — har Oslo givit ett det vackraste bevis på vad socialt ansvar och offervilja kan åstadkomma.

Förutskickas bör kanske, att även i Norge liksom i Danmark (och även sedan 1917 i vårt land) fanns av ti-

det gäller bondkvinnans offentliga framträdande. Men även i en landskommun behövs det inte blott fäder utan även mödrar.

Astrid Forsberg.

digare datum lag med uppgift att tillvarataga de utomäktenskapliga barnens rätt gentemot försumliga barnafäder, en uppgift som naturligtvis på intet sätt förändrats genom denna nyare lag. Dock gör lagen om morspension ingen skillnad mellan "enker, separerte, fraskilte hustruer og ugifte mødre med hjemmeværende barn" om de för övrigt fylla bestämmelserna för erhållande av pension, men då pension är helt kommunal gäller som villkor att mor och barn ha hemortsrätt i Oslo, samt att hon eller mannen visst antal år bott i staden (15 år). Pensionen kan utgå med 50 kr. pr månad för ett barn om modern har årsinkomst icke överstigande 1,000 kr., alltså 60 %, med två barn har hon rätt ha egen inkomst intill 1,400 kr. och får då 70 % härå i pension för barnen o. s. v. Tillfälliga gåvor eller understöd medräknas icke i denna inkomst, men det tages hänsyn till det bidrag barnafadern lämnar. Såväl gift som ogift mor kan också överlämna åt pensionsinrättningen att inkassera detta bidrag. Äro barnen helt minderåriga och moderns arbetskraft helt och hållet måste ägnas åt hemmet och barnens vård erhåller hon själv morspension med 50 kr. pr månad samt pension för barnen efter samma grunder som ovan nämnts.

Är moder till pensionsberättigade barn tillfälligtvis genom någon tids sjukdom förhindrad i sitt förvärvsarbete kan hon för denna tid erhålla samma morspension. Likaså om genom långvarig sjukdom hon blir hindrad innehava eget förvärvsarbete, men rätten till morspension är alldeles oberoende av om hon under mannens livstid innehaft eget arbete utom hemmet eller ej.

Pensionsberättigade mödrar och barn erhålla dessutom fri läkare, medicin och sjukhusvård. T. o. m. en mindre begravningshjälp utbetalas efter en mor, som vid sin död innehade morspension, likaså efter barn som berättigat modern till pension.

Pensionen utbetalas i regel tills barnet fyllt 15 år, men kan liksom i Danmark utsträckas vid studier eller yrkesutbildning till fyllda 17 år,

men utbetalas icke om modern gifter sig igen eller sammanbor med barnafadern.

Nu kan jag mycket väl tänka mig, att någon som läser detta ser betänksam ut och frågar: Är detta verkligen möjligt? Det låter för otänkbart för att vara sanning, och vad kan manne detta pensionsväsen kosta?

Ja, det säger sig självt, att rundhänt åt alla håll kan icke pensionen givas, utan begränsning måste ju tillämpas. Men om man nu håller i minnet att pensionen gäller inom kommunen, så är det ju också tydligt, att utgifterna äro icke helt och hållet nya — utan skulle i annat fall komma de behövande till godo som fattigvård. Man måste således betrakta dessa utgifter i stort sett som en överflyttning av fattigvårdsutgifter, men icke heller fattigvården har blivit överflödig genom morspensionen, ty alla fylla ju icke de krav lagen om morspension ställer.

Under senaste räkenskapsår ha i barnpensioner till 1,546 mödrar med tillsammans 2,531 barn utbetalats 1,212,346 kr. Till 266 av mödrarna ha under samma tid på grund av sjukdom eller förvärvsförhinder, då hon måst ägna allt sitt arbete åt barnen, utbetalats ovan nämnd morspension med ett sammanlagt belopp av 140,928 kr.

För egen del bevarar jag några minnen från ett besök i Oslo, där jag vid samtal med ett par pensionsberättigade mödrar fick ett intryck av vilken räddning pensionen varit för deras hem och hur särskilt en av dem, med fem minderåriga barn, tack vare pensionen med glädje och tillförsikt mötte framtiden.

(Forts.)

Morgonbris

nästa nummer kommer med anledning av Kvinnodagen att bliva särskilt agitatoriskt och upplysande. Avdelningarna måste föranstalta om mesta möjliga spridning.

Sprid Morgonbris på alla möten!

LITTERATUR

Fabian Månsson: Gustaf Vasa och Nils Dacke. Del I. Tidens förlag. Pris 6:75.

I en diger volym på nära 400 sid. har Fabian Månsson här låtit oss få en fångslände och livfylld bild av kung Gösta, stående på höjdpunkten i sin riksbyggargärning, mitt i hans kraftiga medelålder.

Det torde vara svårt att tänka sig en förf., som levat sig så in i, och i många avseenden är så personligt befryndad med den kärva och mustiga tids- och folkstämning, vilken utmärkte den första vasakungens epok, som Fabian Månsson. — Endast Heidenstam torde häri vara honom överlägsen i sin inbillningskraft och mästarstil. — Därför har han i utomordentlig grad lyckats anslå en tidstypisk stil, som målade rullar upp ett storslaget historiskt panorama för läsaren. De allra flesta av bokens läsare torde dock i ett hänseende vara böjda för att anmärka mot kompositionen, som flerstädes låter läsaren nästan "drunkna" i ett överväldigande siffermaterial och uppradande av fakta.

Förf. har förletts, att av sina grundliga källstudier och det vidlyftiga material av fakta han samlat, i allt för hög grad belasta arbetet, ofta med rena avskrivningar flera sidor i följd, utan den sovring av det hopbragta som otvivelaktigt bort göras. Genom detta förfaringssätt får man visserligen en nog så antaglig realbild av den tid det gäller, men hade det rika stoffet något sparsammare använts evad det gäller siffror, statistik o. dyl. så hade totalverkan ur alla synpunkter ingalunda blivit mindre — tvärtom!

Förf. har ej lagt an på att göra en roman om kung Gösta ehuru ju händelseförloppet omkring den realistiske riksupbyggaren är i sig själv så spännande så det i verkligheten överträffar många romaner — utan vad man får är ett synnerligen intressant tvärsnitt av dåtida förhållanden, samhällligt som folkpsykologiskt. En spegling utav en av svenska historiens intressantaste och betydelsefullaste tidsepoker. Då gammalt och nytt, övertro och spirande forskartankar, åldriga åsikter om vår jord och geografiska upptäckter, gammal bundenhet och fri-

Fabian Månsson.

görelseansatser, kraftigare än tillförne brottades om herraväldet.

Man får en inblick i hur ensam kung Gustav egentligen stod då han, fast av helt olika anledningar, hade nästan alla emot sig. Man finner talrika belägg för hans utpräglade sinne att samla personliga ägodelar, som alltmer tenderar rena girigheten, som med vilka medel som helst pockar på att finna anledningar att expropriera — men oftast glömma ersättningen!

Skickligt har förf. inkomponerat i arbetet många av de rent upplysande momenten. Som t. ex. då han låter den från Tyskland införskrivne ämbetsmannen, Göran Norman — en synnerligen mäktig lärd och psykologiskt skarpsinnig man — och kungen sitta och pokulera på kvällen vid sina stora ölstänkor. Det händer ofta då att Göran Norman förtäljer om de mest skilda ting, där han på Gustavs spörjande frågor ger sina svar en exposeform som är lysande i kunnskap och omfattning. Genom dessa berättelser och bemärkelser för kungen erhåller läsaren kännedom om mångahanda ting som han säkerligen ej varit underkunnig om förut. För att exemplifiera en sådan där konversation vid ölsejdlarna kan t. ex. samtalet från ett ingående skärskådande av Hansans politik förr och då glida över till dåtida myntpolitik med alla dess skiftande konsekvenser. I förbigående ett ämne vari Gustav tycktes vara väl bevandrad.

Någon sinekur hade nog ej kungen, så mycket är visst. Av frälset var han sedd över axeln och hatad. Av kyrkan bekämpad. Av allmogen illa sedd. Av alla fruktad. Kronans fogdar foro fram som vilddjur emot

allmogen i sin skatteutpressning, fast de oftast själva behöllo intäkterna i stället för att redovisa till kronan. Detta senare belyses starkast i inledningskapitlet. I detta får man, i dialogen mellan ett par småländska allmogemän, höra om de fast otroliga förhållanden som allmogen hade att leva under till följd av det grymma fogdeväsendet.

Detta kapitel är ett mästerverk med ända till slutet allt mer och mer av laddad och stegrad spänning, och ett språk som står på höjden av konstnärlig gestaltning i sin äkta, tidsmålade stil. Koncentrerat, mustigt, explosivt!

I detta ståtliga inledningskapitel har förf. måhända nått sin högsta skildringskonst.

Vi ha väl att i sinom tid motse andra delen i detta avsnitt av för:s brett anlagda verk. Däri han får tillfälle att på sitt särpräglade åskådningssätt föra läsaren in uti dackefejden och allmogeupprorens strider mot Gustav.

Skildringen av den tidsepoken torde ligga särskilt väl till för förf., varför vi säkerligen kunna vänta ett icke mindre spännande verk om denna orosladdade tid av den framstående femtonhundratalsstilisten.

V.

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad.

Vårkurs 4 april—4 juli. Inträdesvillkor är att vara vid god hälsa samt att ha fyllt 20 år.

Undervisningen omfattar historia och medborgarskolan, svenska språket och dess litteratur, praktisk själskunskap med etik och hygien, samt hemskötsel, sömnad och vävnad.

Under vårkursens lopp, omkring 12—24 juni, kommer en fortsättningskurs att anordnas, till vilken forna elever, från såväl vår- som sommar- och höstkurserna äga tillträde.

Upplysningar om kurserna lämnas av Medborgarskolans rektor, adress Fogelstad, Julita.

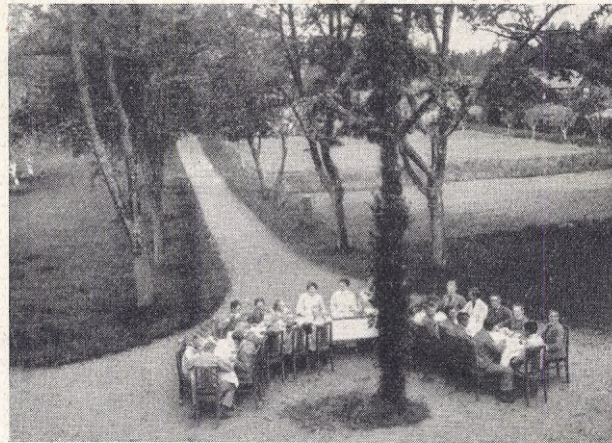
Studiet av fackföreningsrörelsen.

En kortfattad orientering i och några allmänna anvisningar för studiet av fackföreningsrörelsen lämnas av red. Sigfrid Hansson i en liten agitationsbroschyr, som A. B. F:s centralbyrå utgivit. Broschyren bör spridas inom alla fackföreningar. Dess pris är 4 kr. pr 100 ex., vid mindre rekvisitioner 5 öre pr exemplar.

Hem för skyddsuppfostran av unga.

Norrby gård: Stockholms läns skyddshem för gossar.

Kaffet smakar gott efter midsommardansen.

”Om inte annat, så göra vi nytta bara genom att finnas till”, yttrade för en tid sedan föreståndarinnan vid Husby, Stockholms läns skyddshem för flickor. Detta yttrande — med undantag för det lilla ordet ”bara” — är grundat på flera lärares utsago, nämligen att just vetskapen om, att det finns möjlighet avskilja vanartiga och svårhanterliga barn från skola och hem, mer än en gång påverkat såväl barn som föräldrar att bättra sitt uppförande. Emellertid är det med dessa hem som med sjukhusen, ingen önskar sig dit, men man är glad, att de vid behov finnas till.

S. k. skyddshem eller räddningsinstitut för sedligt och moraliskt vilsekomna barn ha funnits i Sverige alltsedan 1838, då i Skåne Råby räddningsinstitut för gossar inrättades av donationsmedel. Sedermera har ett flertal dylika hem för såväl gossar som flickor upprättats dels av olika landsting och städer och dels av staten.

År 1919, då efterkrigsverkningarna visade sig synnerligen svåra i moraliskt hänseende, återverkade detta naturligtvis även i sin tur på barnen, varför Stockholms län då nödgades inrätta tvenne skyddshem, ett för gossar, Norrby gård, samt ett för flickor, Husby gård. Båda hemmen äro f. d. mindre herrgårdar, som med tillhörande jord för detta ändamål inköpts av landstinget.

Norrby gård är belägen i Häverö socken och kan emottaga intill 36 gossar. F. n. finnas 25 st. i åldern mellan 9—18 år. Husby gård ligger i Åkers-Runö församling och har plats för 16 flickor. Det är genom barnavårdsnämndernas försorg, som moraliskt eller eljest sedligt förvillade barn sändas dit, och få resp. kommuner delvis svara för omkostnaderna för barnens underhåll därstädes.

”Kan då verkligen sådana där hem göra folk av dessa barn?”, är en fråga, som ofta kommer fram i samband med skyddshemmen.

Naturligtvis får man inte begära

mera av dessa hem än av ett vanligt hem. Till och med i verkligt goda hem händer det ju, att barnen kunna komma på avvägar, trots de bästa förutsättningar. Hur mycket större är då inte risken här. Beror emellertid barnens felsteg i huvudsak på miljöförhållanden, såsom tråkiga familjeförhållanden och dåligt inflytande från kamrater etc. — och detta är mycket ofta fallet — hava de stora förutsättningar för att genom det ordnade arbetet, den individuella uppfostran och det skydd, de ha i hemmet, bliva dugliga och samhällsnyttiga människor. Tyvärr förekommer ju också barn med brottsliga anlag och svaga karaktärer och dessa är det värre med. Emellertid har man beräknat, att ungefär 75 proc. bliva räddade åt samhället såsom nyttiga medlemmar.

”Tänk vad dom ska få mycket stryk där” är åter ett annat utrop som möter en vid tal om skyddshemmen. Visserligen förekommer äga någon gång såsom straff vid sär-

Utsikten från matsalen och dagrummen.

Hönsen med sina trogna vårdare.

Husby gård: Stockholms läns skyddshem för unga flickor.

''Åsa gåsapiga'' från Husby.

skilt grov förseelse, men, dels skall detta antecknas, dels får det först ske, sedan vederbörande visat sig otillgänglig för andra straff- och uppfostringsmedel. Ett sådant är t. ex. mistandet av någon förmån för viss tid. Att få försaka sitt förmiddagskaffe några dagar, medan kamraterna sitta bredvid och njuta och kanske kasta en och annan försmädlig blick på syndaren, är nog något, som svider både i skinet och sinnet.

En gammal uppfostringsregel säger, att ''äppet skall icke ligga långt från riset''. Därför kan ofta uppmuntran eller belöning vid rätt tillfälle göra mycket gott. Naturligtvis är allt pjoller och pjosk av ondo likaväl som hård behandling. Liksom vid all uppfostran gäller det i ännu högre grad här, att vederbörande föreståndare eller lärare studerar barnet, lär känna dess egenart samt har blick för de psykologiska moment, som spela in.

Ofta följer besvikelse på de bästa förhoppningar, medan återigen ''fall'', som i början tätt sig hopplösa, sedermera visa de bästa resultat. Så berättas t. ex. om en pojke, som i början var synnerligen svår att komma underfund med. Han plögade sina kamrater, isynnerhet småpojkar, och förstörde både

växter och föremål i rent okynne. Och det värsta var, att varken vänlighet eller bestraffning tycktes inverka på honom. Så en dag kallade emellertid föreståndaren in honom och sade till honom i brådskanie, att han fick lov att ta hand om småpojkar, som den dagen skulle plocka sten på en åker, enär såväl föreståndaren själv som assistenterna voro upptagna på annat håll. ''Se till att pojkar sköta sig bra, men du får naturligtvis inte slå dem. Är någon olydig, så säg till mig.'' Pojken verkade en smula förbluffad när han gick. Men efter honom smög sig föreståndaren bakom en halmstäck för att se, hur det skulle gå. Och det gick bra både

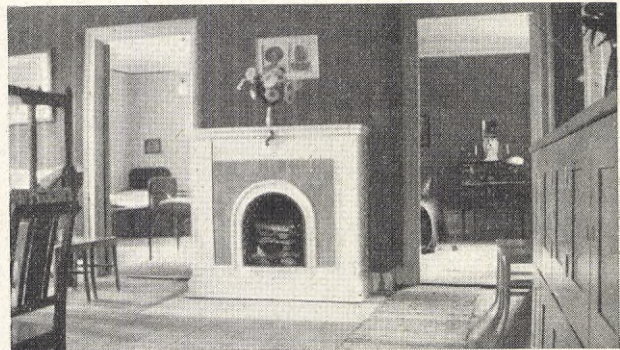
den gången och sedermera. Och så småningom upphörde han att vara plågoris för sin omgivning, sedan hans härskarnatur väl fått utlopp samtidigt med, att han fick känna ansvar för sina handlingar.

Det, som man särskilt fäster sig vid, när man besöker hemmen, är den hemtrevnad, som möter en där.

Dagrummen äro tilltalande med enkla möbler och blommor i fönstren, sovrummen ljusa och luftiga, och alla hygieniska anordningar, såsom bad etc., äro väl tillgodosedda.

Under sin vistelse å hemmen få barnen i särskilt inrättade folk- och fortsättningskolor inhämta folkskolans pensum. Dessutom få pojkar undervisning i skomakeri och trä-

slöjd. Flickorna få sköta alla sorters hemgöromål, väva och sy. En del av dessa sysslor äro icke heller främmande för pojkar. De få nämligen själva stoppa sina strumpor, sticka vantar och även göra andra små handarbeten. På Norrby äro t. ex. alla gardinerna hälsömmade av pojkar, och till ''Mors

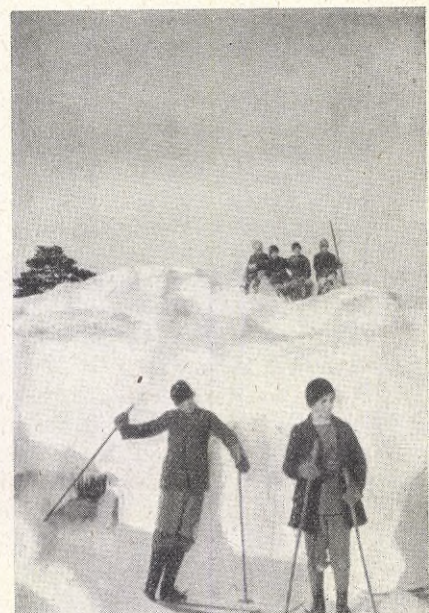

Övre hallen med vävstolarna å Husby.

dag'' eller före jul är det mer än en pojke, som har väldigt bråttom med en liten present — en duk e. d. —

Utflykt till havet. Lek på badstranden.

Skidutflykt till havet.

Arbetarkvinnorna och pressen.

Utan att helt kunna instämma i vad anföres här nedan, ha vi dock velat införa artikeln då det är av betydelse att frågan om partipressens ökade spridning ventileras. Det är nog riktigt som art.-förf. säger, att det går inte att endast predika att partipressen skall in i arbetarhemmen, utan det fordras en del för att den skall stanna där. Det är dessutom så många meningar om hur arbetarnas organ skola redigeras. Vad som tillfredsställer den ena, gillas icke av den andra. Bäst vore naturligtvis om tidningarna kunde bli så omfångsrika att de mera kunde anpassas efter den bredare publikens smak. Det är dock ledsamt att kvinnorna icke vilja förstå hur nödvändigt det är med en vitt utbredd arbetarpress och för sakens skull underordna sin lust för sådan förströelseläsning som tidningarnas utrymme icke medger. *Red.*

Valresultatet har till förnyad och allmän diskussion drivit fram frågan om arbetarpressens alltför ringa spridning i förhållande till borgarpressen. Den senare har över hela landet med häpnadsväckande envishet fört till torgs starkt förljugna framställningar om socialdemokratien och dess strävanden med resultat att ur ett dunkelt och eljest politiskt ointresserat folkdjup skrämts fram ett uppbåd emot oss. Det råder väl knappast något tvivel om att den borgerliga röstökningen härflyter, till stor del åtminstone, från sådana befolkningskretsar, som endast skulle ha haft nytta av en arbe-

— som skall skickas till det riktiga hemmet. Det kan hända, att tyget under arbetet blir litet solkigt och kanske t. o. m. luktar en smula lagård, när brådskan är mycket stor, men vad gör det!

Å båda hemmen utföres allt lantbruksarbetet av ungdomarna på 14—18 år under ledning av lantbrukskunniga lärare. Och när de sedan utskrivs, söker skyddshemmen bereda dem arbete dels i lanthem eller ock hos någon hantverkare, ifall hågen står till något särskilt yrke. Flickorna beredas plats som hembiträden eller utbildas även de sig i något annat yrke. Och så hoppas man, att det goda, som blivit nedlagt för deras skull, skall lända dem till nytta och stöd ute i livet!

Mattis Hörlén.

tarseger. De ha således röstat tvärt emot vad de skolat därest de verkligen vetat vad de gjorde, d. v. s. därest arbetarpressen nått dem med sina vederläggningar av borgerliga förvanskningar och lögner.

Detta borgarpressens kvantitativa övertag är ett så ödesdigert faktum för nuet och framtiden, att allt som kan göras också bör göras för att vinna ändring. Men vad?

Envar, som varit med om att i hemmen och på arbetsplatserna verka för arbetartidningens spridning, vet att det endast i mycket få fall lyckats att med hänvisning till skyldigheterna gentemot vår klass och vår press få folk att byta ut borgartidningen på önskat sätt. Man håller visserligen med om att visst borde så ske, men — — —. Det är så många "men" som köras fram. Är det i längden klokt att ej ta dessa "men" på allvar utan endast predika om "plikterna mot arbetarpressen?" Jag tror det inte. Det gäller nog att ta reda på varför borgarpressen är så omtyckt även i arbetarhem och därefter i görligaste mån se till att arbetarpressen kan ta upp tävlan.

Jag är förvissad om att i de allra flesta arbetarhem är det hustrun, som bestämmer vilken tidning det skall prenumereras på. Mannen håller måhända lite lamt på att det skall vara ortens arbetartidning men fogar sig tämligen beskedligt efter hustruns önskningsar — i det stycket. Och så blir det i en mängd fall borgartidningen som avgår med segern. Mannen vill inte "bråka om den saken" — i inte så få fall är han kanske inombords ganska nöjd med sitt nederlag.

Vi som själva äro arbetarkvinnor veta mycket väl vad det är som gör borgarpressen så begärlig i våra led. Ett är säkert och det är att det inte är de ledande artiklarnas innehåll som är utslagsgivande. Dessa artiklar läsas så ytterligt sällan, och jag tror att det bland tidningsläsarnas allra djupaste led inte skulle bli så värst många utbrott av harm och besvikelse om dessa artiklar en vacker dag försvunne för att lämna plats åt rörande berättelser. Varför skola "ledarna" i allmänhet vara så förfärligt torra och tråkiga? Nog kunde de stora linjerna oftare få komma till synes, hjärtats språk

oftare få tala. Eller tror man att det språket inte är riktigt lika fint som det i tid och otid kalkylerande förståndet? För mig och säkerligen de flesta inom de djupa leden är dock hela arbetarrörelsen i främsta rummet en rättskänslans revolt mot allt vrängt och hårt i tiden. I våra tidningar borde rättslidelsen få de klaraste och tätaste uttrycken, ej förläget eller världsvist lindas in i småklokt omslag. Vill man vinna arbetarkvinnornas intresse så måste nog mera än hittills aktgivas på den saken. Våra stora hövdingar skändes ej för att de drevos av rättslidelse, därför blevo de stora och därför är deras minne levande och vackert kanske mest hos kvinnorna.

Hjärtats och rättslidelsens språk har dock ingen släktskap med den konturlösa sentimentalitetens. Här pläderas alls inte för känslöpsjunk av det lösaktiga slaget, den varan ha vi nog av också i våra tidningar.

"Det står ju bara politik i den tidningen!" får man ofta höra när partitidningen föres på tal. Därmed menas att tidningen tynges av långa, utredande artiklar i olika ämnen, enormt långa mötes-, stadsfullmäktige- och kommunalstämmereferat m. m. Arbetartidningarna ute i landet synas hysa stor respekt och förkärlek för sådant material, vilket dock ofta kunde på ett intelligent sätt skäras ner och därmed bli smältbart.

Med orden "bara politik" menas också att tidningen bjuder för litet förströelseläsning av det slag som kvinnorna tycka om. Ligger det något nedsättande uti att vi vilja läsa ofta och mycket om trogen kärlek, barnslig tillgivenhet o. s. v.? Jag tror det inte.

"Sådant strunt!" säger den manligt förståndige, "inte kan partipressen offra av sitt strängt upptagna utrymme på slikt". Jag svarar bara att så lät det i början också när det var fråga om idrottsreferat som männen ju måste ha. Nu offras hela sidor åt sport och idrott. Man har måst böja sig för det levande livets krav, detta liv som är alldeles för komplicerat — eller alldeles för enkelt — för att kunna förstås av de småkloka. När det nu i alla fall är så att kvinnans psyke är olika mannens, så borde väl också tid-

Mathilda Wrede.

ningspressen avspegla detta förhållande. Alla kvinnor kunna inte, gudskelov, vara politiserande mankvinnor, utan deras tankar kretsa kring hemmet och hembildandet, kring kläder och trevnad, kring det som gör den grå tillvaron gladare och färgrikare. Vi vilja ha lite poesi över livet även om den ej på långt när förmår täcka allt tungt och grått, vi nöja oss med glimtar. Men något av det slaget måste vi ha. Hur skulle vi kunna stå ut med alla vedervärdigheter som möta oss om vi ej ibland låte oss vaggas in i ljusa om också falska drömmar!

Jag märker nu att det inte är så lätt att få fram vad jag innerst tänkt om arbetartidningarnas nödvändiga anpassning till det faktiska förhållandet, att arbetarkvinnorna utgöra minst hälften av den läsekrets de borde ha. Men man kanske förstår ändå vad jag menar. Här, som alltid, får väl gälla att "det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta". Men så här dunkelt och instinktvt tänka och känna arbetarkvinnorna i här berört ämne. Resultatet har blivit att de fastnat för de folkpsykologiskt mera durkdrivna borgartidningarna.

Tänk vad det skulle betyda för hela arbetarrörelsen om vår press i kraft av egen anpassningsförmåga vunne arbetarkvinnorna helt för sig! Vi tala med varandra på fabrikerna och på våra små kaffebjudningar om vad vi sett, hört och läst. Vilken präktig agitationsapparat! En duk-tig, kvinnligt tänkande och kännande kvinna på varje arbetartidnings redaktion skulle säkert betyda oändligt mycket. Är inte livets kvinnosida nog stor för att motivera en dylik anordning?

Inte skulle våra tidningar därför förlora i värde som fostrare i politiskt och socialt hänseende. Nej, de skulle bara bringas i livligare kontakt med det levande livet självt och detta erbjuder alldeles tillräckligt med stoff till både kritiska och uppbyggande funderingar för den som tar vara på det. Kvinnornas värld är det levande livets värld medan männens ofta är de grå teoriernas värld. Den senare har fått sitt, nu är tid att allvarligt tänka på den förra.

Till partiredaktörerna skulle jag vilja säga: Lägg allvarligt vinn om att vinna kvinnorna för edra tidningar genom att ge kvinnornas värld det den tillhör och ni skola få se att vid valen i framtiden borgarpressens skrämselform blir resul-

Denna märkeskvinna, kallad fångarnas vän, har gått ur tiden.

Ett sällsynt och märkligt liv förde hon. Ingen som hört något om hennes livsgärning har kunnat glömma det.

Helgjudenhet och gripenhet var hennes livsgestaltning och hon gjorde ett djupt intryck på alla, som kommo i beröring med henne.

Med rätta kallades hon fångarnas vän, ty dem tjänade hon så länge hennes krafter stodo bi. Deras liv syntes henne så fruktansvärt svårt att hon som helt ung beslöt söka komma dem till hjälp i deras andliga nöd. Hon var djupt religiös, men det var inga predikningar och förmaningar i vanlig bemärkelse hon kom med.

Det var dock ingen lätt sak att få tillträde till fångelserna och fångarnas celler.

Men det lyckades den unga guvernörsdottern från Vasa att få tillträde, icke därför, som hon själv säger, att hon imponerade på fångelsedirektören, utan säkerligen därför att han ville hjälpa henne bli kvitt sina i hans tycke sentimentala idéer.

Annorlunda blev dock resultatet. Obehindrat kom och gick hon under en lång rad av år och besökte fångarna i alla Finlands fångelser. Hon blev deras förtrodda. Till henne kunde de tala om alla sina bekymmer, vare sig det rörde dem själva eller anhöriga.

Deras bästa instinkter sökte hon väcka till liv och deras moraliskt svävande samveten. Otaliga äro också berättelserna om fångarnas hängivna beundran, kärlek och respekt för henne.

Men andra olyckliga människor funno också vägen till henne och blevo hulpna av henne så långt hon förmådde.

Under det svåra inbördeskriget mottog hon lidande och bekymrade från både de vitas och de rödas sida och hjälpte och bistod dem. Det sägs att vid den tiden, som en symbol för hennes neutralitet och opartiskhet, hade hon alltid en röd och

en vit blomma i ett glas på skrivbordet. Hennes ställning var mycket svår och någon annan vågade sig säkerligen icke på att så öppet visa sin neutralitet. Inbördeskriget gillade hon icke. Det kan i detta sammanhang omnämnas, att den i Finland frodiga "Lotta Svärds"-rörelsen icke heller av henne gillades.

De fattigas liv levde hon helt. Sin förmögenhet offrade hon i sin verksamhet. Otaliga äro berättelserna om hennes makt och inflytande och den vördnad, som kom henne till del från alla dem hon kom i beröring med. Selma Lagerlöf har gripande skildrat hennes liv och verksamhet till 1913.

Efter kriget och revolutionen blev hennes krafter tagna i anspråk i ännu högre grad. För andra människor än fångarna blev det hennes lott att även vara ett stöd för i brydsamma situationer.

En sällsynt ädel personlighet.

En sällsynt ädel livsgärning.

S. V.

Englands gruvarbetare lida fruktansvärt av den långvariga depressionen inom kolindustrin, som heller sannolikt ej kan lösas på annat sätt än att minst en tredjedel av dessa arbetare med sina familjer kunna beredas annan sysselsättning, då, som förhållandena utvecklats sig, denna industri icke mera har eller får bruk för så många arbetare som förr.

Senaste veckorna har en storslaget organiserad hjälpverksamhet, för att något kunna lindra det svåra betrycket bland de arbetslösa gruvarbetarna och deras familjer, åstadkommit. En insamling har satts i gång över hela England, delvis även dominions, för att erhålla en fond, som sedan skall bisträcka de svårast lidande områdena. Ledare och organisatörer äro städernas borgmästare med Londons borgmästare i spetsen.

Bidragen strömma dagligen in från alla håll och kanter. När detta skrives, den 15 jan., hade över 9,000,000 kronor insamlats till fonden. Regeringen har beslutat att bidra med samma belopp som den frivilliga insamlingen ger. Alltså

(Forts. å sid. 17.)

Textilia.

Ett och annat.

Ett tragiskt slut ljöt den gamla kända salixforskaren, kyrkoherde Enander från Lillherrdal, långt borta i British Columbia.

Den över 80 år gamla forskaren dök inte under för strapatserna vid sin vetenskapliga expedition utan blev offer för gasförgiftning en natt på ett hotell i en mindre stad han passerade.

Full av arbetslust och forskariver drog han ut i våras efter det att riksdagen för första gången beslutat tilldela honom anslag för fullföljandet av sin botaniska forskning.

Kyrkoherde Enander var en demokratisk man, som ivrade för folkupplysning och socialt framåtskridande.

*

På själva julafton bragtes ett femtiotal kvinnor och barn av tysk och fransk nationalitet i säkerhet medelst flygmaskiner av engelska militärflygare i Kabul i Avganistan, varest svåra oroligheter en tid pågick.

Sådana praktiska handlingar av uppoffring och djärva dåd i människokärlekens tjänst mot även sina förra fiender betyder oändligt mycket mer i det ömsesidiga samförståndsarbetet mellan folken, än vackra, ordrika proklamationer, mer eller mindre uppriktigt menade.

*

Till socialministern har Landssekreteriatet meddelat att Landsorganisationen utsett följande personer till ledamöter i den delegation som beslöts vid arbetsfredskonferensen den 30 nov. och 1 dec., nämligen Landsorganisationens ordförande hr Arvid Thorberg, Svenska grov- och fabriksarbetareförbundets förtröendeman hr J a n n e J ö n s s o n, Svenska metallindustriarbetareförbundets ordförande hr Fritjof Ekman, för Svenska pappersmasseindustriarbetareförbundet hr G. A. M a l m b o r g och för Svenska sågverksindustriarbetareförbundet förtröendeman hr A u g. S v e n s s o n.

I enlighet med hemställan av arbetsfredskonferensen har k. m:t utsett sju ledamöter, representanter för ingenjörer och arbetsledare. Bland dessa utsedda märkes yrkesinspektrisen fröken Kerstin Hesselgren och fabriksstyrelse Herta Svensson till suppleant för fröken Hesselgren.

*

Kerstin Hesselgren.

Samtidigt som k. m:t i konselj utsedde suppleanter i arbetsrådet förordnades fröken Kerstin Hesselgren till expert i rådet.

Oss veterligt är det första gången en kvinna blivit utsedd härtill.

*

Alla ha vi säkerligen upprörts vid läsningen av den redogörelse som avgivits av kaptenen å ångaren "Axel Johnson", med anledning av vägran att låta en sjuk svensk sjöman medfölja på hemresan till Sverige.

Anledningen till denna vägran var, att de ombordvarande amerikanska turistdamerna hotade skandalisera linjen om sjömannen tilläts medfölja, enär han var svårt lungsjuk och de fruktade smittospridning. Detta fastän de naturligtvis aldrig behövde vistas på samma avdelning som den sjuke!

Kaptenen föll till föga härför. Men även tvenne andra ångare från samma bolag, som senare angjorde platsen, handlade på samma sätt. Först när en holländsk båt kom fick den sjuke svenske sjömannen medfölja. Väntan blev dock för lång. Mannen dog ombord å ångaren innan han nådde hemlandet.

Hur står det till med vår prisade kultur? Låter ej ordet humanitet oändligt främmande som begrepp i dylikt fall?

*

Från och med detta års ingång få vi reda på när våra charkuterivaror innehålla importerat kött, ty i enlighet med riksdagens beslut skall allt importerat kött stämplas med ordet import. Gudskelov! utbrister säkerligen många husmödrar.

Men — här kommer ett men — ty detta lilla stämplingsmärke, ha vi nu fått reda på av Anders Örne, kan

Pälsen.

En gång i den gamla goda tiden — alltså före 1914 — köpte jag en päls för 65 kronor. Det var verkligen ett gott pris till och med den tiden, ty en hygglig, vanlig överrock kostade 75 kronor. Men priset betingades, förstås, av särskilda omständigheter, dem jag icke anser mig skyldig att redogöra för i detta sammanhang. Glad var jag emellertid både åt varan och priset. Jag sålde min gamla överrock i en lumpbod för tio kronor, tog på mig pälsen och ett till densamma passande ansiktsuttryck och gick ut på stan.

Folk tittade på mig. I förstone trodde jag att de sågo på mig med välbehag och gladdes över att jag på hederligt sätt lyckats skaffa mig ett hyggligt plagg. Ty naturligtvis måste de förstå, att dyrgripen var ärligt åtkommen.

Så kom jag på min promenad till Folkets Hus och gick in i hallen. Hundra par ögon fästes som med häftstift vid min ringa person. Jag blev mycket smickrad, stolt och glad över denna uppmärksamhet. Vem vet — jag är kanske en betydande man, med stora utsikter att gå långt och högt här i livet, tänkte jag. Jag är kanske, mig ovetande, populär bland massorna? En blivande stadsfullmäktigesuppleant eller något annat ärorikt?

Men det blev så märkvärdigt kallt, trots pälsen och trots centraluppvärmningen i hallen. Hur var det fatt? Min gamla trådslitna rock hade faktiskt varit varmare.

Så började jag närmare granska de hundra par ögonen och fann att de voro lika många ispilar. Det var de som kylde mig. Idel ovilja och

komma att få ganska stora verkningar i det handelspolitiska utbytet. Är det så att vi genom åtgärder försvåra import av vissa varor, så kunna andra länder genom ett annat litet schackdrag försvåra våra exportvaror att finna marknad. Som vi se har allting mer än en sida.

Brevlåda.

Signaturen N. S—m, som insänt artikeln "Tankar och reflexioner omkring tioårsminnet av fredsslutet 1918", torde sätta sig i förbindelse med redaktören.

bitterhet strömmade ur dem och omflöt mig.

En man, som jag kände, tilltalade mig. Han var klädd i en tunn kavaj.

— Du har skaffat dig päls, sade han och bemödade sig, ehuru utan framgång, att göra sin röst och sin min likgiltig. Jag nickade bekräftande.

— Du har råd till det?

— Råd? Varför skulle jag icke ha råd, när du har? Du har ju också köpt päls.

— Har jag?!

— Javisst. Fast du inte köpt den åt dig själv utan åt krögaren.

Så var han avfärdad.

Men en annan dag blev jag antastad av en, som jag icke kunde knacka i skallen med denna replikpåk. Han var nämligen gammal absolutist.

— Ser man på, sade han, har du lagt dig till med päls!

— Ja, sade jag, jag har icke råd att köpa överrock. Han skrattade och kallade mig "gamle skämtare".

— Ursäkta, sade jag. Hur mycket kostar din överrock?

— Nittio kronor.

— Jo jag tackar! utbrast jag. Du behöver icke se på slanten, du. Jag fick nöja mig med en päls för 65, jag...

Sålunda klarade jag mig även den gången. Men jag förstod att det inte kunde gå i längden. En dag läste jag ett kåseri på två spalter av Bon soir om Värner Rydén's päls. Nästa gång blev det väl min tur.

Säll den som bor i Grönköping, tänkte jag, och inte i denna håla, denna k. huvudstad, där folk så småaktigt bekikar och bedömer varandra! Här är man en slusk om man har kantstötta och blanknötta kläder, en sprätt om man har nya kläder, en högfärdsblåsa om man har päls.

För att i någon mån rättfärdiga mig och stämma den allmänna meningen blidare skrev jag en stor prislapp: PRIS 65 KR. och träcklade fast på det famösa plagget innan jag nästa gång gav mig ut i folkvimlet.

Allt detta hände i forntiden, före 1914. Sen blev det ändrade förhållanden. En vinterdag under kristiden tog jag åter pälsen på, ty det var 20 grader kallt. Prislappen var bortborstad då. Ja, då blev jag skymfad och bespottad som gulasch, som kådgreve och flottbaron. En var som gick i päls var gulasch. Jag blev avkastad av spårvagnen och

tillsagd att åka i eget ekipage i sju-glasvagn, käpprätt till ett ställe, där man dock enligt tillgängliga beskrivningar har större behov av en svalkostym än av en päls.

Då hängde jag pälsen på vinden och höll mig inne över vintern.

*

En dag i början av oktober sade min hustru, Modren Esau, till mig: till mig:

— Strigla rakkniven.

Jag hajade till. Det gör varje man, när en kvinna framställer propositioner om rakkniven.

— Vad nu, sade jag. Har jag inte en gång för alla förbjudit dig att skära liktornar med rakkniven.

— Jag skall inte skära liktornar, svarade hon.

— Du får inte heller skära skorpor med den eller skrapa morötter och spänta stickor, sade jag.

— Bevars väl, så omständigt! utropade hon. Du slipper strigla kniven. Den duger som den är. Gå i stället upp på vinden efter pälsen.

Det stack till i mitt hjärta.

— D u t ä n k e r v ä l i n t e r a k a p ä l s e n ? frågade jag miss-tänksamt.

— Bevars väl, sade hon ännu en gång. Du slipper gå efter pälsen. Lägg dig på soffan och tänk på de högre tingen, den här saken kan jag sköta själv.

Jag lade mig på soffan och funderade på de högre tingen, d. v. s. på grannarna i lägenheten ovanför, och under tiden satte sig Modren Esau och sprättade sönder pälsen med rakkniven. Sen klippte hon och skar styckena med konstförfarna händer och sydde en dampäls av härligheten.

— Ett skönt vinterplagg, sade hon belåtet och vred sig framför spegeln. Bara det nu blir vinter någon gång.

Detta var i början av oktober. Solen strålade från en molnfri himmel och lantbrukarna, som ännu hade säden på rot, gladdes åt det vackra mognadsvädret. — Det blev sommar ändå till sist, sade de till varandra.

I mitten av månaden började det regna och fortsatte därmed, dag ut och dag in, till i början av december. Lantbrukarna och höstskalderna voro förtvivilade, Modren Esau var också ganska melankolisk.

Men så upphörde då regnet äntligen, termometern visade noll grader och vinterskalderna satte i gång med sina terminspekulationer. Den vackra dampälsen togs fram ur garderoben och hängdes ut i tamburen.

"Kvinnan tige i församlingen"

hette det förr i tiden. Numera ställes krav på att kvinnorna göra sig hörda, och de böra då veta, hur de skola utarbete ett föredrag, hålla ett anförande o. d. Detta fås enklast genom K. F:s kurs för talare och mötesledare.

Ett gott råd till Eder klubb: Bilda en studiecirkel i detta eller något annat av våra ämnen. Insänd nedanstående kupong för närmare upplysningar.

Till *Kooperativa förbundet*
Saltsjöbaden.

Sänd mig Edert prospekt jämte broschyren »Hur man studerar tillsammans».

Namn:

Adress:

Vi skulle vilja studera

Samtidigt togs den vackra sommarsolen fram och hängdes upp mellan ett par rosafärgade bomullsmoln på himlavalvet. Herrarna gingo med hatten i hand på gatan, barnen kavlade ned strumporna nedom knäet och damerna började åter experimentera med den gamla forntidsgåtan: "Varken klädd eller oklädd" etc. Vinterskalderna tynade bort i brist på inspiration och honorar. Pälsen hänger, tung och dyster som en släkttförbannelse, i tamburen...

F a d r e n E s a u.

Från Krylbo.

Onsdagen den 14 nov. 1928 höll Krylbo soc.-dem. kvinnoklubb ordinarie möte, varvid klubben även hufgfäste sin 5-åriga tillvaro.

Av 5-årsberättelsen framgick, att klubben bildades den 13 nov. 1923 efter ett föredrag av Disa Västberg, Sundsvall. Vid starten ingingo 8 medlemmar. Klubbens medlemsantal är nu 30. Klubben har varit representerad vid förbundets kongresser och vid distriktets årsmöten. I instruktionskurs har två av klubbens medlemmar deltagit och

Styrelsen för Krylbo kvinnoklubb.

i studieveckan fyra medlemmar. Föreläsningar ha hållits i följande ämnen: Fackföreningsrörelsen, kommunalkunskap, parti-programmet, Ellen Key och hennes livsgärning, Ola Hanssons liv och diktning, Hur länge har kvinnan varit mannens egendom?, De nya barnavårdslagarna. På anmodan av klubben har föreläsningssamfundet anordnat två föreläsningar i "Befolkningsfrågan" och på initiativ av klubben har hållits en 14-dagars föreläsningsskurs. Internationella kvinnodagen har tvenne år firats med föredrag. Bland frågor, som diskutats å klubbmötena, kan nämnas: Kooperationen, Barnbördshusfrågan, Fri tandvård i skolorna, Fri skolmateriel, Våra nöjen och Gift kvinnas rätt att inneha statstjänst och allmänna uppdrag. Klubben har hållit två kamratmöten och deltagit i ett flertal sådana på andra platser. Två stipendiater ha bevisat Brunnsvik och tre feriebarner från Stockholm ha beretts sommarvistelse på landet.

På klubbens initiativ har insamlats medel för en radio till åldersdomshemmet och grundplåt lagts till en dito å barnhemmet inom Folkärna kommun.

I anslag har utanordnats kr. 854: 45 kr. Av klubbens medlemmar tillhör en kvinnodistrikts styrelse, en kommunalfullmäktige och en fattigvårdsstyrelsen.

Berättelsen lades med godkännande till handlingarna. De medlemmar, som varit med från starten, tackades för nedlagt arbete och till ordföranden överlämnades blommor.

Bland mötesbesluten kan nämnas: beviljandet av ett stipendium på 60 kr. för Brunsvikssökande, anslag av 50 kr. till distriktet, anslag av 50 kr. till en reservfond och 10 kr. till Folkarbo tuberkulossjukhus julkäppsfond. Frågan om att bilda en fond för insamling av medel till en fana bordlades.

Sedan mötet avslutats vidtog en stunds angenämt samkväm.

C. Lim.

Dalarnes kvinnodistrikts årskonferens.

Dalarnes kvinnodistrikt firade sin 5-åriga tillvaro vid senaste konferensen.

Distriktsordf. Anna Wallin hälsade såväl gäster som ombud välkomna. Parti- och ungdomsdistrikten voro representerade.

14 klubbar voro representerade med 22 ombud.

Distriktsordf. föredrog såväl 5-års- som senaste årsberättelsen. Båda lades med godkännande till handlingarna. Av 5-årsberättelsen framgick, att distriktet bildades den 19 aug. 1923 under medverkan av Signe Vessman. 7 klubbar voro då representerade av 81 ombud. Distriktets V. U. har under 5-årsperioden bestått av: Anna Wallin, Kerstin Olsson och Hilma Hedström, samtliga från Falun. Studieverksamheten har ägnats särskild omtanke. Distriktet har varit representerat å ett flertal konferenser, kamratmöten och fester. Omorganisationsfrågan har ingående behandlats. 1927 tillsattes en kommitté att handhava arbetet för att från distriktets sida framföra en kvinnlig kandidat till riksdagsmannavalet. Föredragsturnéer ha varit anordnade, dels med Ruth

Gustafson och Malin Benett och dels med distriktsordf. som föredragshållare.

Rapport över förbundskongressens förhandlingar och beslut lämnades av Anna Wallin. Ävensom från studiecirkelarna i Stockholm i oktober.

Frågan om hur distriktets ekonomi skulle kunna förbättras upptogs till behandling. Efter en livlig diskussion av flera förslag beslutades, att klubbarna som hittills skulle lämna anslag.

I fråga om studieverksamheten för kommande vinter beslutades att på grund av ekonomiska skäl icke anordna någon turné, utan uppmanades klubbarna att samarbeta med A. B. F:s lokalavdelningar och andra för studiearbetet intresserade organisationer.

V. U. förklades till Falun och de förutvarande ledamöterna omvaldes.

Distriktsordf. refererade på ett utmärkt sätt följande på studiekursen hållna föreläsningar: *Gustav Möller*: Översikt över partiets politiska program; *P. A. Hansson*: Den demokratiska självstyrelseformen; *Sigfrid Hansson*: Arbetarörelsens nationella och internationella organisationsformer; *Värner Rydin*: Undervisningsväsendets utveckling.

Från parti- och ungdomsdistriktet lyckönskades till fortsatt gott arbete för förverkligande av våra idéer, och sedan den avgående styrelsen och ombud blivit ömsidigt avtackade avslutades konferensens förhandlingar med ett fyrfaldigt leve för arbetarörelsens framgång.

Nästa konferens skall hållas i Falun.

C. Lim.

ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-DEM. KVINNORÖRELSEN!

Från Soc. Kvinnornas International.

Kampen för kvinnans rösträtt i Schweiz.

I slutet av förra året igångsatte de schweiziska kvinnorna en utomordentligt aktiv kamp för den fulla politiska likställigheten mellan män och kvinnor. Vid en sammankomst med representanter från olika kvinnosammanslutningar beslöts på förslag av en socialdemokratisk representant att en aktion på bredaste bas skulle sättas igång för kvinnorrösträtten och till deltagande uppfordra alla politiska partier. En kommitté blev vald att organisera det förberedande arbetet för insamlandet av namnunderskrifter till petitionen om kvinnornas fulla politiska likställighet med männen. Från de politiska partierna har svar om medverkan inkommit endast från det socialdemokratiska partiet.

Socialdemokraterna i tyska riksdagen kämpa för de utom äktenskapet födda barnens rätt.

Ett förslag till lag om likställighet mellan de utom äktenskapet födda barnen och de inom äktenskapet födda har av socialdemokraterna blivit framlagt. Under debatten i riksdagen mötte det mycket motstånd, som särskilt uppkallade den soc.-dem. representanten Toni Pfülf till ett hjärtevarmt försvar för de utomäktenskapliga barnens rätt, hänvisade på den ojämförligt högre dödligheten bland dem, den fruktansvärda nöden och den större kriminaliteten mot de inom äktenskapet födda barnen. En åttondel av barnen äro födda utom äktenskapet. I Tyskland äro två miljoner mer kvinnor än män och dessa vilja icke undertrycka sin naturliga böjelse och därför måste moderns rättsställning och barnets bliva säkrad.

Socialdemokraterna i Holland framföra krav på moderskapshjälp och reformering av äktenskapslagen.

I anslutning till Holländska partidagens beslut har partistyrelsen i valprogrammet upptagit för kvinnorna följande fordringar: Effektiv socialförsäkring, sjukkasförsäkring, *moderskapsunderstöd*, ratificering av Washingtonkonventionen, förbättrad äktenskapslag, särskilt med hänsyn till de gifta kvinnornas intressen.

»The Labour Woman» (Arbetarkvinnan), de brittiska arbetarkvinnornas tidning, berättar att arbetarpartiets kvinnliga ledamöter av parlamentet ha utarbetat ett förslag som alla kvinnliga ledamöterna gemensamt skola framlägga, i vilket begäres att barnen till fattiga arbetslösa, tillfällighetsarbetare och änkor, som bo i

"Glimtar från Hvita Korset."

Social-Demokraten har åter tagit itu med det företag, som under rubriken "Förlossningsanstalt, spädbarnshem, sköterskeutbildning, husmodersskola" behandlades i n:r 1 av Morgonbris för 1926, vilken artikel slutar med orden:

"När få vi stats- och kommunalt understödda spädbarnshem under klok och erfaren ledning? När få vi en lagparagraf om att det fordras kungl. maj:ts särskilda tillstånd att öppna spädbarnshem?"

Social-Demokraten för den 13 januari ifrågasätter i rubriken till och med en Lex Hvita Korset. Enbart det sätt, på vilket anstalten ifråga annonserar sina kurser, borde öppna ögonen på folk och göra eventuella aspiranter betänksamma, men världen vill bedragas. Hur enfaldig skall man ej vara för att lockas av förlossningsanstalt som annonserar om ridhäst, bil och motorbåt till nöje för blivande sköterskor? Eller hur tilltagset av en sköterskeförening, som utlovar fri platsförmedling och annonserar genom att införa gruppfoto av samtliga ny-"examinerade" sköterskor, vilka önska platser efter den 1 juni. Se Husmodern n:r 21, 1928, där annonsen är införd under rubriken: Glimtar från Hvita Korset, citerad här ovan, och undertecknad av "Hvita Korsets sköterskeförening" (tel. Älmhult 71).

Nu har Hvita Korsets sköterskeförening utgivit en egen tidning, som under n:r 1, 1929, i dagarna utkommit. Utgivare och redaktör är kamrern och sysslomannen, barnavårdsmannen m. m., Gust. W. Steen, Älmhult (tel. 71). I tidningsnumret ifråga finns ett upprop under rubriken "Hvita kors-systrar" och, liksom omförmälda annons i Husmodern, undertecknat av "Hvita Korsets sköterskeförening". Detta upprop vädjar energiskt till f. d. elever, vilka, enligt syster Elsa, "snart närma sig tvåtusentalet", att inbetala en medlemsavgift av 5 kronor per år för att behålla kontakten med såväl kamrater som skolan. För denna femma få

de fattiga kommunerna, skola erhålla skor av kommunen. De kommuner, som ej kunna belastas med denna utgift, skola äga rätt att av staten uppbära 90 proc. av kostnaden härför.

sköterskorna dessutom "fri platsförmedling och bliva medlemmar av Hvita Korsets systerkår" med utsikt att någon gång i tiden komma upp i ännu högre grad och bli "stjärnsystrar". Sköterskeföreningen beklagar sig i detta upprop över att det tyvärr är "många som förlorat kontakten med såväl kamrater som med skolan". Genom denna femma årligen från nära tvåtusen utexaminerade elever skulle således anstalten tillföras åtskilliga tusentals kronor om inte Sköterskeföreningen längre ned i uppropet kunde med smärta konstatera att "många av Eder hava glömt att inbetala den stadgade avgiften".

Det vore önskligt att socialdemokratisk press landet runt ville bistå Social-Demokraten då den nu åter tagit upp kampen mot det sociala och pedagogiska kvacksalveri, som ostört får frodas i Älmhult.

Icke minst socialdemokratiska kvinnor böra bedriva ett målmedvetet upplysningsarbete och varna unga flickor för att vare sig som elever till barnavårdskurser och som obemärkta frekventera Hvita Korset i Älmhult, vars systerkår, sköterskeförening, redaktion etc. består av det paret Steen, som bemöter all kritik med tal om konkurrentavund. Vi ha ingen anledning hysa någon slags konkurrentavund, men vi känna en varm medkänsla med de enkla hem, som tro sig kunna giva sina döttrar "en bättre social ställning" genom att skicka dem till Hvita Korsets läroanstalt och vi beklaga att lagstiftningen ännu ej rör på detta och liknande företag. En stark opinion måste tvinga fram en ändring till det bättre i lagstiftningen!

Internationella socialistiska kvinnodagen har förbundsstyrelsen beslutat skall hållas tiden den 9—17 mars. Alla klubbar böra göra sig redo för större propagandamöten under den tiden. Cirkulär med vidare meddelanden utsändes snarast. Behandla det på närmast kommande möte.

glatt prat om mat

hör man i de familjer, som
köpa i

Konsum

Billiga och sunda varor i
sunda butiker.

(Forts. fr. sid. 13.)

skulle fonden nu vara 18,000,000 kronor. Men utom denna nationella fondinsamling förekommer flerstädes lokala insamling av kontanter eller naturprodukter, beklädnadsartiklar etc. Så t. ex. inom ett flertal religiösa sammanslutningar, inom arbetarepartiet o. s. v.

Sannerligen behövs det inte också en nationell kraftansträngning för att något kunna bispringa de oförskylt lidande arbetslösa gruvarbetarna och deras stackars familjer.

Från skolorna rapporteras att barnen från dessa trakter hava varken skor eller kläder, som nödortfött kan skydda för kylan, förutom att de nästan alla äro undernärda. I flera städer inom dessa områden ha stadsfullmäktige måst anslå medel till strumpor och tofflor, som barnen få taga på sig och sitta i när de komma till skolan medan deras bristfälliga skobeklädnad torkar.

Förflyttningen av arbetslösa med sina familjer har nu påbörjats. De senaste veckorna ha omkring 10,000 gruvarbetare kunnat beredas sysselsättning å annan ort.

Här möter naturligtvis ett hart när olösligt spörsmål att komma tillrätta med de svåra förhållandena. Det kommer att ta lång tid i anspråk. Grundorsaken ligger delvis i de små brittiska öarnas överbefolkning i förhållande till det nyskapade världsläget.

För klubbstyrelserna att beakta!

Bland uppläsningar på klubbaf-tar lämpar sig Selma Lagerlöfs skildring av Mathilda Wrede, som återfinnes i "Fredrika Bremers bild", en kalender utgiven på Norstedt & Söners förlag 1913. Torde finnas på bibliotek.

*

I häftet n:r 10—11, 1928, av Tirfing finnes införd en synnerligen värdefull och upplysande artikel i ämnet: "Den svenska lagstiftningen om behandlingen av alkoholister" av professor Alfred Petré.

Den anbefalles till studium av alla, som intressera sig för vår alkohollagstiftning.

Tirfing rekvideras hos Centralförbundet för Nykterhetsundervisning, Tunnelgatan 19, Stockholm.

*

I januarinumret inflöt två artiklar i pensionsfrågor. Många av Morgonbris läsare kanske förvånade sig däröver och tyckte det blev för mycket av det goda på en gång. Red:s uppmaning är den: spar bägge artiklarna, de äro synnerligen värdefulla.

I detta sammanhang vilja vi påminna klubbstyrelserna om att prenumerera på ett exemplar av Morgonbris för hela året. Det kan styrelsen och klubben ha nytta av många gånger.

Häfta in föregående årgång. Det är billigt. Fattas exemplar så till-skriv expeditionen.

Nya klubbar.

Göteborgskamraterna tycks ha gått in för ett intensivt agitationsarbete efter höstens val. Förutom den i decembernumret omnämnda nya klubben i Majorna, ha ytterligare två nya klubbar bildats i Göteborg, nämligen Göteborgs östra och Lundby kvinnoklubbar. Partiet har därmed tillförts omkring 150 nya medlemmar.

Arbetskommunen har till var och en av de nya klubbarna överlämnat ett startkapital av 25 kr.

Heder åt Göteborgskamraterna för deras hurtiga insatser. Tiden är särdeles lämplig för alla klubbar att vinna medlemmar.

Hemkomsten.

av

Elin Pettersson.

Så hade hon då äntligen fått ihop respengarna hem! *Hem!*

Emigranten, Anna Ring, kunde knappast fatta att det var sant, där hon satt i sin underjordiska rumshåla och räknade beloppet. Det var som ville hon smeka varje sedel, varje krona — — — de skulle ju föra henne hem.

Vad är och erfarenhet kan förändra allt, icke minst människans egen blick på tillvaron. Anna Ring visste det nu. Hon log ett leende, blandat av ånger och längtan. Det var precis samma leende som för längesedan, då hon stod resfärdig på perrongen i hemstaden. Det stack och sved i hennes bröst, när hon såg far och mor och alla kamraterna. Och deras blommor brände henne. Men ack, vad hon längtade till den stora staden, där de ännu större pengarna skulle förtjänas! Farbror Johans rosenfärgade brev hade fött den till liv. Det var en karl som kunde ljuga. *Om* hon skulle få det bra? Kunde hon tvivla på det! Hon skulle få det som en prinsessa! Gott och fint och storslaget på alla vis.

Att du kunde vara så godtrogen, du, Anna Ring, som aldrig där hemma var känd för sådant. Men du fick betala dyra läropengar — är, de bästa, och livsmod, det största — allt fick du avlägga för att bli en "syhäst".

Hon skrottade högt under det hon lät händerna glida fram över pengarna.

Det kunde farbror Johan skrivit och så det andra om sig själv. Hur han fick slita och gno innan han fick den där farmen, som han endast haft tråkigheter av.

Vad svarade han, då hon talade om detta? "Något skulle du väl begripa själv!" En sådan filur till karl! En sådan karl och till på köpet hennes egen farbror! Men — han hade rätt. Hon skulle ha förstätt att läsa mellan raderna.

Första året tog hon tjänarinneplats. Min skapare, vilket är! Det gjorde henne fem år äldre. "Du må tro dom har det bra här", hette det. Farbror menade väl herrskapet, till vilket hon kom. Och sedan, ombyte av plats oupphörligt, tills hon till sist hamnade i "det stora stallet". Ja, så hade hon döpt den förfärliga syfabriken. För när hon såg alla de staccars arbeterskorna sitta böjda över de elektriska maskinerna, tyckte hon det såg ut som hästar med puckelryggiga ryttare. Tänk att även hon skulle bli en så'n där maskintrampare! Och att hon varit det nu i över sex år! Men nu var det slut. Hon skulle hem! Och lagom till jul. Var fanns väl en jul som i det gamla, kära Sverige!

Anna Ring reste sig och lade omsorgsfullt ned den stora summan. Så började hon ordna sin reskoffert. Aldrig hade hon känt sig så lycklig. Så genomglad!

"Lyssna till den granens susning, vid vars rot ditt bo är fäst. —"

Hon sjöng så det ekade i väggarna därnere.

Då kom hennes värdinna in.

— Fröken packar, ser jag, sade hon. Och sjunger.

— Jaha. Sjunger och packar, svarade Anna.

Skura trappor

är aldrig roligt — men det går mycket lättare och fortare om Ni använder det nya

Kraftskurpulvret

SKUR-BJÖRN

Dubbelstor ströburk 30 öre.

788

— Nog förstår jag, att det är roligt komma hem, men tänk på en sak, fröken! Det är nog fattigt hemma också! Det är andra tider nu än för tio år sedan.

— Det ja. Men kärleken finns kvar.

— Å, på så vis. Fröken hade en hjärtans kär.

Anna log åt missförståndet.

— När jag säger kärleken, menar jag den som gav mig livet. Som snickrade min vagga. Och den himmel och den sol som strålade över min barndom.

— Jaså.

Värdinnan såg frågande ut.

— När man tänker på att man kunde svika något så dyrbart.

Aldrig hade värdinnan, den robusta, gamla amerikanskan, hört någon "syhäst" tala så. Många hade stupat här i hennes underjordiska hotell, som ju inte var så synnerligen förstklassigt. Ja, de hade verkligen slutat och den sjukdom som krävde livet hade varit lungnoten.

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Hotellet bidrog nog till detta, men inte förty hade hon hämtat deras sista dollar i fabriken.

Nu sade hon:

— Så konstigt! Alla emigranter prisa och lovsjunga sitt land — här —

— Javisst, avbröt Anna. Man vet ju icke skillnaden förrän man kommit hit.

— Vad är det för skillnad då?

— Å, käraste, det skulle fylla en hel bok att berätta den. Men jag skall endast hålla mig till några få frågor. Inte ha vi syhåstar och så bo vi ovanjords. Vi kanske inte ha så mycket storslaget som här, men heller inte så mycket fult. Och så är det kärleken jag talade om. Hemlandets! Den kan man inte få i det främmande och inte fordra. Inte köpa den heller, om man ock förtjänade aldrig så många dollar.

— Ja, allt det där begriper jag, svarade hon, men hennes ansikte motsade orden.

— På den lilla perrongen står en väntande skara. De undra på så mycket. Skall Anna Ring vara sig lik? Skall hon vara en förfinad amerikanska! Eller skall hon vara en av dem — deras egen kära svenska kamrat!

Nu har hon kommit!

Hon ser ut över dem alla — — — å, far och mor, älskade lilla pappa och mamma!

Det är som om hon komme tillbaka till livet. Och se, där står Elsie och Iris och Ester — — — och gamla "sop-Lina".

Så roligt att ni mötte mig och så roligt att se er igen!

Anna Ring sitter hemma vid julkaffet.

— Så rymligt och bra vi bo, säger hon.

— Kammaren var lika stor när du for, menar mor.

Och far ler och säger:

— Jaa. Och lika högt var det till taket.

Anna ser ut genom fönstret.

— Och tänk, se'n kan man ju se himlen och alla stjärnorna!

— Vad menar du, flicka?

Mor ser nästan bekymrad ut.

— Jag menar, att ju högre upp man kommer, dess friskare och luftigare är det. Och ju mer ser man av horisonten.

— Och du som var så "arg" på den här vindskammar'n.

— Du får förlåta mig det. Men, säg mor, vad sade verkmästar'n, får jag börja männe?

— Du får börja när du vill, sade hon. Ju förr dess hellre.

— Hederliga människa! Fabriken skall inte förlora på det.

— Och så måste du gå in i kvinnornas fackförening, yttrade far. Det är en förening, som både ger nytta och nöje. Där är alla dom andra i fabriken med.

— Då är jag också inskriven. En sådan skulle vi haft i "stallet".

— Stallet — mor såg verkligen rolig ut, där hon stod. Nej, nu är jag inte med längre, sade hon.

— Hon syftar på syfabriken, kan jag tro, yttrade far. Hur var det med kamratskapet där, Anna?

— Det var allt si och så det. En del av flickorna voro som stenbilder. De levde för att kläda sig och något mer såg jag ej intresserade.

Så sutto de där och talade länge med varandra om gammalt och nytt. — När juldagen bröt in gick Anna och hälsade på en gammal flickbekant. Hon hette Ragnhild Malm och hade förr arbetat i fabriken hemma. Nu hade hon plats som husa hos en disponentfamilj i staden. Döm om hennes förvåning, då hon fick se Anna Ring.

— Är det verkligen du Anna! sporde hon, glad över återseendet.

— Ja, vet du. Det är jag och likväl en annan, svarade Anna. Men så rart du har det här — hon såg sig om i det rum Ragnhild fick kalla för sitt. Jag tror du läser också, vad männe — — —? Hon tog om de fyra böcker, som lågo på bordet och öppnade.

"Människans kulturliv", jag tackar jag. Det var ingen vanlig tjugufemöres roman.

— Skall man läsa, bör man välja. De här böckerna har jag lånat i kvinnoklubben. Där ha vi ett helt litet bibliotek, ser du.

— Är du med —?

— I den ja. Varför skulle jag inte vara det, fast jag har plats som husa här! Nu för tiden tänka vi på något mer än att torka siiver och laga linne. Tredjedagen går du med på vår fest, Anna. Du skall inte ångra det.

— Tack! Du skall inte behöva be mig mer än en gång.

— Nää, kära Anna, hur har du haft det under alla dessa år? Sol och skugga om vartannat, förstår jag.

— Ja. Men mest skuggor. De ha legat långa och täta över min stig. Ser du Ragnhild, allt blir aldrig som hemma i alla fall. Och råkar man i nöd, kan man icke påräkna sådan omhuldning som i ens eget land. Man är så långt från anhöriga. Men nu är jag glad att jag är hemma och kan få gälda vad jag en gång svek.

När Anna Ring gick hem den juldagskvällen, korsade sig alla hennes tankar. Hon kom ihåg den lilla vrå i underjorden, som hon i årtal kallat för hem, dit aldrig en solstråle trängde. Och hon

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar

Snabbt utförande

Moderata priser

tänkte på mors och fars lilla soliga kamrarmare. Så såg hon alla kamrater och vänner och hon kände som en fläkt genomströmma sitt inre av hemkänsla. Snart skulle hon börja sitt gamla, vanliga arbete, hon skulle få maskin och väva som förr. Bortovaron skulle snart sänkas i glömska, men som en elak dröm skulle den någon gång göra sig påmind. Hem, kära hem, sade hon ur djupet av sin själ.

Mannen från Västan. Roman av Sherwood Anderson. Tidens förlag. Pris kr. 5:—.

Läs Morgonbris annonser.

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från Handelsfirman HERMES, Birger Jarlgatan 71, Stockholm. Tel. N. 116 74. 4 1/2 kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislista.) (Åberopa denna tidning.)

Liten familj

blir inte stor om man i god tid gör sina inköp hos oss. Upplysningsbroschyror och prislista mot 45 öres porto. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Huvudkontorets adress:

Munkbron 17, STOCKHOLM.

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegramparmar, Damväskor m. m.

DROTTNINGGATAN 88 B¹ STOCKHOLM - Tel. Norr 30 36. *Elever emottages även.*

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götabergrsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Från Karlstad bruk.

En synnerligen trevlig julfest hade Karls-

dalsklubben anordnat Tjugondedag Knut, vid vilken ungdomen bidrog med både sång och uppläsning. Gamla och unga tävlade i dansens yra kring julgranen och lekarna. Alla trakterades med gotter av jultomten, som blev smättingarnas förtjusning.

I den bästa stämning skildes man åt med minnet av en angenäm julfest.

—d.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, Upplandsgatan 58 A. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.
Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Expeditionsförare: Fru Hulda Flood, Upplandsgatan 1, 3 tr. ö. g. Tel. Norr 288 86.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrlandsgatan 2,
Slussplan 1-3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 16,
Odengatan 52.

Ⓣ

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoffor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. Nelly Thuring, Barbro Stigsdottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.

Styrelsen.

Nyköpings soc.-dem. kvinnoklubb har möte 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Obs.! Ändrad lokal.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m. Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 1:a onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Ordf. fru Vilma Eriksson, St Eriksg. 47. Tel. Kungsh. 1244.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i Studiehjernet, Drottninggatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård. Billesholms gruva. Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln torsdagar kl. 8 e. m.

Södra Förstäderas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 3:dje torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Församlingshuset. Liljeholmen. Ordf. Sigrid Lundin, Gullvivan 10, Gröndal, Tel. Gröndal 116. Sekr. Beda Gustavsson, Herrängen 207. Segeltorp, Tel. Segeltorp 1 81.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. fr. Anna Ekberg-Åkesson, Smedstorgsg. 28. Tel. 88 13. Korresp. sek. fru Matilda Pettersson, Östra Förstadsgat. 10 B. Tel. 106 40.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 3:dje måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37.

Styrelsen.

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gärda.

Styrelsen.